דאס אידישע וואָרט

THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

וועטער: קלאר און מילדער

זון אויפגאנג — 7.39
זון אונטערגאנג — 5.46

די איינציקע אידישע צייטונג אין מערב קאנאדע עטאבלירט אין 1910 דערשיינט יעדן טאג

Vol. 21, No. 34. Winnipeg, Tuesday Feb. 17, 1931. Published Daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג דינסטאג, ל׳ שבט, תרצ״א.

THE JEWISH PUBLIC LIBRARY FOUNDATION

אראבער שטארק אומצופרידן מיט מאקדאָנאלדס בריוו

אראבישע צייטונג שלאָגט פאר דעזיגנאציע פון אראבישער עקזעקוטיווע, מוסולמאנישן ראט און הויכע אראבישע באאמטע.

(ספעציעלע טעלעגראמע צו "דאס אידישע וואָרט" פון "איטא")

ירושלים, פעב. 17 (איטא). — "ווען די אראבישע פירער דא זאלן קאנען אויספירן וואס זיי ווילן, וועלן די אראבישע עקזעקוטיווע, דער הויכער מוסולמאנישער ראט און די העכערע אראבישע באאמטע אין פאלעסטינע, איינשליסנדיק די אראבישע ריכטער — אלע רעזיגנירן אין פראטעסט קעגן פרעמיער מאקדאנאלדס בריוו צו דר. ווייצמאן לעצטע וואך".

אזוי דערקלערט די אראבישע צייטונג "אלכאיאם". פארגלייכנדיק לארד פעפ־פילדס וויזיטן פאפיר מיט דעם פרעמיערס בריוו, פארזיכערט די צייטונג, אז דער בריוו האט מיט איין קלאפ פארניכטעט דעם אראבישן צוטרוי אין דער ערנסטקייט פון דער מאנדאטן מאכט.

די אראבישע עקזעקוטיווע האט דער־ווייל איבערגעשיקט א דערקלערונג צום הייי־קאמישאנער טשענסלאָר, אין וועלכן עס ווערט דערקלערט, אז זי באטראכטעט דעם רעזיגנירונג בריוו ווי א צוריקטריט און פראטעסטירט ווידער מיט דער בקשה, אז דער פראטעסט זאל איבערגעשיקט ווערן קיין לאנדאן.

פארשידענע מיינונגען ביי אמעריקאנער ציוניסטן

נייוארק, פעב. 17 (איטא). — איינציקע האבן אויסגעדריקט צופרידנהייט מיט אנ־דערע — אומצופרידנהייט מיט מאקדא־נאלדס בריוו. ביי דער קאנפערענץ פון דער אדמיניסטראטיווער קאמיטע פון דער אמעריקאנער ציוניסטישער אר־גאניזאציע, פארזופן לעצטן אוונט מיט׳ן צוזעץ צו באטראכטן דעם בריוו.

קיין רעזולוציעס אי זדערווייל ניט אנ־ענומען געווארן. די זיצונג ווערט אפגע־האלטן היינט (דינסטאג) אומ־ט.

מאגנעס פארט קיין אמעריקע

ירושלים, פעב. 17 (איטא). — דר. מאגנעס איז אפגעפאר קיין אמעריקע אוף עס ווערט דערווארט ער זאל אנקומען קיין ניו־יארק מארט 12טן.

י. מ. ה. א. פייערן זייערע זינן פאר׳ן יאר

די י. מ. ה. א. האט געהאט א דער־פאלגרייכן סעזאן אין 1930. זיי האבן געוואונען די צווייטע דיוויזיע טשעמפ־אנשיפ פון דער ווינינפעג און דיסטריקט פוטבאל ליג; דעם מידזשעט פוטבאל טי־טול און די דזשאוועניל ראבג. חוץ דעם זיינען זיי געווען דערפאלגרייך אין אנ־דערע אפטיילונגען פון ספארט.

צו דער געלעגענהייט האבן זיך די מיט־גלידער פון י. מ. ה. א. פארזאמלט לעצ־טע וואך־ענד אין זייערע קלוב צימערן פאר די יערלאכע פרעזענטירונגען פון די טראפיס און באלוינונגען. פרעזידענט מ. קהען איז געווען דער פארזיצער פון דער פארזאמלונג. אויסער די מיטגלידער פון דער י. מ. ה. א. זיינען אנוועזנד געווען א צאל געסט.

עס זיינען אויסגעטיילט געווארן אויס־צייכענונגען צו די פאלגנדע: מידזשעט טראפיס מיט מעדאלן; דזשאוועניל ראנבי טראפיס און מתנות צו די שפילער; "טע־נים קאפס" צו מיס עטל פישמאן און ב. קאהען, נעוזונער פון די פרויען און מע־נערשע סינגלס קלאב טיטולן; סיניאר פוטבאל טראפיס און מעדאלן.

ספעציעלע מתנות זיינען אויסגעטיילט געווארן צו דר. טשוירטשיל, באב האדלי לערער פון סיניאר פוטבאל טים און דער צווייטער דיוויזיע טשעמפיאנשיפ; און צו מר. אלעקס סמיט.

ווערט אנגעקלאגט אין מארד אין נעשלעג

אלאף אלסאן, פון ספראג, מאניטאבא, וועט מעגלאף אנגעקלאגט ווערן אויף דער קלאגע פון מארד, אין פארברינדונג מיט דעם טויט פון ראי דעל, וועלכער איז געשטארבן פון מעסער וואונדן, אין סט. באניפייס האספיטאל.

דעל איז שטארק צעשטאכן געווארן אין א געשלעג מיט אלסאנען אין ספראג, מאנ., און ער איז געבראכט גע־ווארן אין סט. באניפייס שפיטאל.

לויט דער פאליציי, האט אלסאן צע־שטאכן דעל׳ן אין בויך, דערפאר, וואס דער פארשטארבענער זאל אים האבן גע־נעבן א זעץ אין פנים דערפאר וואס ער (אלסאן) האט זיך אריינגעמישט אין א קריגעריי צווישן דעם פארשטארבענעם און איינעם, א עדווארד דזשאנסאן. דאס איז פארגעקומען דעם זעקסטן פעברואר.

בריוו קאסטן

מרס. פינסק, רעדזשיינע. — מען קאן שיקן דורך פאסט פעקלאך קיין סאוועטן רוסלאנד. עס קאסט $2.10 פאר 10 פונט (עס טאר ניט וועגן א האר פער, אנדערש קאסט עס פיל טייערער). מען מוז אבער ווייסן וואס צו שיקן,— אויף אייניקע זאכן לייגט ארויף די סאוועט רעגירונג אזעלכע שווערע צאלן, אז עס לוינט זיך זיי ניט אויסקויפן. ווי מיר פארשטייען, אין די בעסטע זאך צו שיקן מעל (מען קאן אויך שיקן פסח׳דיקע מעל) און גרויפנס. דער צאל אויף די אין בלויז 10 קאפיקעס א קילא (ארום 2½ פונט).

שיקט ניט קיין מצה, — דער צאל אויף דעם איז שרעקלאך הויך. אגב קאן מען קיינמאל ניט זיין זיכער, אז די פעקלאך וועלן דערגרייכן דעם אדרעסאט. די סאר־וועגן דעם.

מרס. גאלדמאן, ראבלין. — דער אר־רעם פאר שיקן גענוגטע קליידער איז : מרס. קאטענעצקי, 291 מאקריי עוו., וויפ.

אידיש אנריקולטורעלע ארבעט געלויבט פון היי-קאמישאנער

(ספעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

ירושלים, פעב. 17 (איטא). — די אי־דישע אנריקולטורעלע ארבעט אין פאלעס־טינע איז ווארים געלויבט געווארן פון׳ם הייקאמישאנער, לארד טשענסלאר, אויף דער ערשטער זיצונג פון דעם אנומלט בא־שטימט רעגירונגס אנריקולטורעלן ראט. — ווי די "איטא" האט געהערט, כאטש די זיצונגען פון׳ם ראט זיינען פריוואט.

ווי די "איטא" פארשטיט, האט דער ראט אנגעצייכנט די פלעגער פאר זיין אויספארשונג און האט באשטימט א סוב־קאמיסיע. די מייסטע מיטגלידער פון וועלכער זיינען אידן. דער ראט אליין באר־שטייט פון 13 מיטגלידער, פון וועלכע 2 זיינען ברייטישע, 6 אראבער און 5 אידן.

דריי-פערטל מיליאָן אר־בעטלאָזע אין איטאליע

רוים פעב. 7. — די ארבעטסלאזי־קייט וואקסט אין איטאליע. לויט אן אפי־ציעלן באריכט פארעפנטלאכט נעכטן זיי־נען דעם ערשטן פעברואר געווען אין לאנד 721.976 ארבעטסלאזע, אין פאר־גלייך מיט 642.169 מיט א חודש צו־ריק.

דער וואוקס פון ארבעטסלאזיקייט באר־מערקט זיך הויפטזאכלאך צווישן אנדרי קולטורעלע ארבעטער, צוליב דעם סעזא־נעם מאנגל אין ארבעט.

סיטי קאָנסיל נעמט אָן גרעים פאָר־שלאג צו פארמיטלען אין סטרייק

א פארשלאג פון אלד. מ. א. גרעי, אז דער סיטי קאנסיל זאל פרובירן פאר־שלאגן זיין פארמיטלונג אין דעם סטרייק ביי דזשיינקאב און קראולי, מיט׳ן צוזעץ צוזאמען צ ברייינגען די צדדים זיי זאלן קאנען קומען צו א אויסגלייך; איז לעצ־טען אונט אנגענומען געווארן פון סיטי קאונסיל, א ספעציעלע קאמיסיע אין פאר דעם צוזעץ אויסגעקליבן געווארן, וועלכע באשטייט פון אלד. גרעי, אלד. בלומבערג, מעיאר וועב און אלד. ענדריוס.

מאכנריק זיין פארשלאג, האט אלד. גרעי דערקלערט, אז קיינער האט אים ניט געבעטן דאס צו טאן, און אז די צדדים האבן דאס רעכט ניט אנגענומען דו פאר־מיטלונג. א סטרייק, האט ער געזאגט, איז א באראכטיקטער קאמפס מיטל פון אר־בעטער פאר בעסערע באדינגונגען, און זיי אליין האבן דאס רעכט צו באשליסן וועל־כע טאקטיק זיי זאלן אנווענדן אין זייער קאמף. די שטאט האט אבער ניט קיין רעכט צו שטיין אז א זייט מיט אן אנדרע פארשלאגן אירע לייסטונגען, כדי אויס־צווייטן, אויף וויפל דאס איז מעגלאך, לייזן.

דער סיטי קאונסיל האט אויך באשלאסן לעצטן אוונט צו פארגרעסערן דעם ביב־ליאטעק שטייער פון ½ אויף ½ מיל, כדי צו פארבעסערן איר באדינונג. אלד. גרעי האט פארטיידיקט די העכערונג אנצייגנ־דיק מיט ציפערן, אז א צאל ביכער אין דער שטאטשיקער ביבליאטעק האלט זיך איצט אין פארקלענערן.

די זיצונג האט אויף אנגענומען א רע־זאלוציע קעגן פארקויפן די סיטי היידראנ צו פריוואטע אינטערעסן.

פירער פון אויפשטאנד קעגן קעניג ווערט פרעמיער פון שפאניע

מאדריד, שפאניע, פעב. 17. — א גע־וואנטער שריט פון קעניג אלפאנסא, גלויבט מען, האט נעראטעוועט די מא־נארכיע אין דער שעה פון קריזיס, פאר־ארזאכט פון דער רעזיגנאציע פון פרעמי־ער בערענגוועער.

דער קעניג, ניט קאנענדיק צוזאמען ברייינגען די פירער פון די פייניטלאכע פארטייען, האט איבערגעגעבן די רעגירונג אין די הענט פון כאזע פאנטשע גווערא, פירער פון אן אויפשטאנד קעגן דעם קעניג מיט א קורצער צייט צוריק.

אויסער די פירער פון די קליינע גרו־פעס פון רעכטס האט מען אומעטום אויס־גענומען זיין באשטימענג מיט ענטוזיאזם, און די שטימונג האט זיך זייער גינסטיק אפגערופן אויף דער בערזע.

דער נייער פרעמיער וועט זיכער צור־ערשט ארויסגעבן א פולע אמנעסטיע צו אלע פאליטישע געפאנגענע, און ער וועט פאררופן א קאנסטיטוציאנעלע פארזאמ־לונג, וואס וועט אוועקנעמען פון׳ם קעניג א סך פון זיין מאכט.

איז דעם נייעם קאבינעט וועלן אריינ־גיין עטלאכע פירער וואס זיצן איצט אין די טורמעס פאר זייער באטייליגונג אין די אויפשטאנד קעגן דעם קעניג מיט א קורצער צייט צוריק.

אויסער די פירער פון די קליינע גרו־פעס פון רעכטס האט מען אומעטום אויס־גענומען זיין באשטימענג מיט ענטוזיאזם, און די שטימונג האט זיך זייער גינסטיק

לאס-אנדזשעלעסער אידן גיבן באנ־קעט לכבוד פראָפ. איינשטיין

לאס־אנדזשעלעס, פעב. 17 (ספעציעל צו ד. א. וו. פון א. א. הענסאן). — א באנ־קעט לכבוד פראפעסאר און פרוי איינ־שטיין אין דא געגעבן געווארן פון דער היגער אידישער קהלה אין אמבאסאדאר האטעל. א צאל פראמינענטע רעדנער האבן באגריסט דעם חשובן גאסט, איינ־שליסנדיק לודוויג שיף; דעם מעיאר פון שטאט דזשאן סי. פארטער; מאיר עלס־פער, פארסרעטער פון דער אידישער אגענטור, און אנדערע.

דעם טעקסט פון איינשטיינס רעדע האב איך אויף ארויסגעשיקט דורך פאסט.

אויף שבת, פעב. 21טן, איז דא פאר־רופן געוואהן א מאסן־פארזאמלונג אין פילהארמאניק אודיטאריע פאר׳ן נאציא־נאל־פאנד און דעם געוועזשאפטן קאמפיין פאר די פאלעסטינער ארבעטער. די פאר־זאמלונג וועט אדרעסירט ווערן פון פראס. איינשטיין, פיליפ פרוזא (פיע״צ סעפרע־טאר) און חנה טשיזשיק, פארשטייערן פון דער אידישער ארבעטערשאפט אין א״י

אראבישע שטאדט אומגעבראכן פון אנדערע אראבער

(ספעציעלע טעלעגראמע צו "דאס אידישע וואָרט" פון "איטא")

ירושלים, פעב. 17 (איטא). — אין אראבישע שטאדט אל־לד, אין דער נעבן פון יאפא, איז אן אראבישער אנגעשאסן געווארן פון אנדערע אראבער, אין אן אנדערע אראבישע שטאדט, אין אל־לד, אין דער נעבן פון יאפא, איז אן אראבישער אנגעשאסן געווארן פון אנדערע אראבער.

אנאָנסירט גרינדונג פון פאר־מערס קרעדיטן פאָנד

ע. וו. ביטי, פרעזידענט פון קענערדיען פאסיפיק אייזנבאנען

וועט אנפרעגן ווענן אימיגראציע

טארנאנטא, פעב. 17. — ריידנדיק דא פאר דעם קענערדיען קלוב, האט דער אימי־גראציע מיניסטער, מר. גארדאן, דער־קלערט, אז די דאמיניאן רעגירונג וועט זיך באראטן מיט די פראווינצן, איידער זי וועט זיך דערלייבן א נרעסערע אימיגרא־ציע.

מר. גארדאן האט אויסגעדריקט זיין צו־פרידנהייט מיט די רעזולטאטן וואס די באשריינקונגען ביז איצט האבן געבראכט. אין סעפטעמבער איז די אימיגראציע גע־שניטן געווארן אויף 47 פראצענט אין פארגלייך מיט פארארן, און אין דע־צעמבער — אויף 58 פראצענט.

מאסן פארזאמלונג וועט הערן ווענן נייער א״י פאליטיק

אין פארבינדונג מיט די לעצטע ידיעות לגאלן לגבי ארץ־ישראל, פארלאנגט די פועלי ציון ארגאניזאציע אין ווינניפעג, א מאסן־פארזאמלונג אויף דאנערשטאג, 8.30 אוונט. אין איין זאל, ביי וועלכער־לעטסטרין וועט רייד וועגן דער נייער וועג־דונג פון דער ענגלישער פאליטיק אין באר־צוג צו ארץ־ישראל. אלע פריינט זיינען נעבעטן צו קומען.

נעזעלשאפטלאכער קאלענדאר

דינסטאג, פעברואר 17

דר. ג. האמילטאן: "שכל הישר ווי דער באשיצער פון לעבן", ביי מוטער פאראיין א. ר. פ. ט. שול 8.30 אוו., אין טעמפל

בארד מיטינג פון יונגע פרויען סיסטער־הוד, 2.30 נ.מ., אין י. מ. ה. א. זאל.

דר. יאוויש ביי מוטער פאראיין פון ת״ת, 8 נ.מ., אין ת״ת.

מיטוואך, פעברואר 18

פארוו., שפאציר און ראפל ביי מוטער פאראיין פון פרץ־שול, 8.30 אוו., אין שול

פראזאמ. פון בנות שלום סאס., 8 אוו., אין נייער ת״ת רום 5

טיי פון מוטער־פאראיין פון ת״ת ביי מרס. שפינגלמאן, 672 פריטשארד עווע.

דעבאטע וועגן פאראייניקונג פון פוע״צ און צעירי ציון ביי בר. 2 פוע״צ, אין נייר עם לאקאל.

ספעצ. פארזאמלונג פון וופ. טשאפ־טער הדסה, 8.30 נ.מ., אין ציון זאל.

פרייטאג, פעברואר 20

ליט. אוונט ביי איר. ארב. קולט. צענ־טער צו גונסטן די סטרייקערס, 8.30 נ.מ., אין פרייהייט טעמפל.

מאסן־פארזאמ. וועגן ארבעטסלאזיקייט לארויסרופונגען 8.30 אוו., אין קליינעם זאל פון פרץ אינסט. אויפן. איר. ארב. פארטיי און יונגט (לינקע פוע״צ).

שבת, פעברואר 21

גרינדונג באנקעט־טאנץ ביי איר. ארב. קולט. צענטער, 8.30 אוו., אין פר. טעמפל

זונטאג, מארט 1

טיי פאר קאנד. סעלא מאסטענסקי ביי מרס. מאסטענסקי, 500 פריטשארד עווע. 2.30 ביז 12 נ.מ.

4־יאריקער יובילי פון בנות שלום סאס. 6.30 נ.מ., אין נייער ת״ת.

טעג־טאג פון פוע״צ פרויען קלוב לטובת ארץ־ישראל מארק.

טיי פאר׳ן מושב זקנים ביי מרס. ט. שייפער, 488 אבערדין עווע., 2 ביז 12.

אלנעם, פארואם, איר. ארב. פאר. (ליג־קע פוע״צ, 2.30 נ.מ., אין פרץ אינסט.

טיי פאר וויכטיקן צוועק ביי מרס. מ. טעפלער, 671 סטעלא עווע., 2 ביז 11.

מאנטאג, פעברואר 23

לייען־קרייז פון מוטער פאראיין פון פרץ שול ביי מרס. פלאטקין, 17 "בי־בלפוריא אפטס., 2.30 נ.מ.

זונטאג, פעברואר 22

יערלאכער "טעגיטאג" פאר אידישער פאלקס ביבליאטעק.

אנאָנסירט גרינדונג פון הלואה פאָנד פאר מערב קאנאדער פארמערס

ע. וו. ביטי דערקלערט פלאן צו פארבעסערן לאגע פון פארמערס דורך אנטוויקלען פיצוכט,— ריידנדיק דא ביי פארזאמלונג פון באָרד אָף טרייד.

אז א דאמיניאן אגריקולטורעלע קרע־דיט קארפאראציע, מיט א קאפיטאל פון פינף מיליאן דאלאר, איז געגרינדעט גע־וואָרן און וועט באלד אנהויבן איר טעטי־קייט, איז דא אנאנסירט געווארן לעצטן אוונט ביי א גרויסער פארזאמלונג פון הינן "באָרד אָף טרייד", אין ראיאל אלעק־סאנדרא האטעל, פון ע. וו. ביטי, קיי. סי. פרעזידענט פון די קענערדיען פאסיפיק אייזנבאנען.

דער צוועק פון דער קארפאראציע, ווי דאס איז נאך פריער אנאנסירט געווארן פון פרעמיער בענעט, איז זיין רעדע אין רעדזשיינע, וועט זיין צו העלפן די פאר־מערס מיט הלוואות, זיי זאלן קאנען אריינ־גיין אין געמישטע פארמערי, ווי מר. ב־ר־טי האט דערקלערט, וועט יעדער פארמער, וואו אזא סארט פארמערי איז נאר פראק־טיש קאנען קריגן א הלואה פון $200 ביז $1.000. אויף א צינז ראטע ניט העכער פון 6 פראצענט, פאר פיצוכט אדער שאפ־צוכט, אזוי אז ער זאל מער ניט דארפן אויסגאנצן אפהיינגען פון דער גערעטעניש אויף די פעלדער.

דאס געלט פאר דעם פאנד וועט אויס־געלייגט ווערן פון איינבאנען, בענק, טראסט, מארטגעדזש און לאאן קאמפאניס און גרויסע קארפאראציעס.

מר. ביטי איז זיכער, אז דאס וועט פארבעסערן די לאגע פון די פארמערס, געבנדיק זיי א געלעגענהייט צו לייזן אביסל געלט יעדע צייט פון יאר.

א צווייטער רעדנער ביי דער פארזאמ־לונג איז געווען ס. ב. דזשאפרעי, פרע־זידענט פון דער סו ליין, וועלכער האט דערציילט, אז אין מינעזאטא איז אזא פאלאן דורכגעפירט געווארן מיט איינציק יאר צוריק און ער ברעכט זייער גוט, — די מייסטע פארמערס וואס האבן זיך באר־נוצט מיט די הלואות האבן זיי שוין אויס־געצאלט און זיי האבן איצט שטענדיקע הכנסות פון זייערע פראדוקטן.

פרץ-שול באשליסט אויסצומיידן "מאָרטגעדזש" אויף געביידע

$1,265 געשאפן אויף באנקעט פון נאענטע טוער. — מוטער פאראיין פארפליכטעט זיך אויסצוצאלן דריי־טויזנט דא־לערדיקן מאָרטגעדזש אין דריי יאָר.

גרויס זארן האט לעצטנס פארשאפט די פרעשול טוער דער דעפיציט אין׳ם בוי פאנד. די נייע געביידע, אויפגע־שטעלט מיט דער אין א האלב יאר צו־ריק, האט געקאסט ארום 19 טויזנט דא־לאר, בעת צום סוף פון דעם דריי־יאריקן 14 טויזנט דאלאר.

דאס האט איבערגעלאזט א דעפיציט פון ארום פינף טויזנט דאלאר, וואס מען איז געווען שולדיק צו דער באנק אויף פערזענלאכע גאראנטיעס. אויסער דעם האט נאך די שול אן אלטן "מארט־געדזש" פון דריי טויזנט דאלאר אויף דער אלטער געביידע.

מען האט לכתחילה געפלאנט צו גע־מען א נייעס "מארטגעדזש" אויף דער געביידע, צו דעקן דעם חוב צו דער באנק און דעם אלטן "מארטגעדזש". אבער נאך א לאנגן ישוב הדעת איז באשלאסן גע־ווארן ניט צו באלעסטיקן די געביידע מיט "מארטגעדזשעס", און צו מאכן א אנשטריינגונג אפצוראמען ביסלאכווייז די חובות אויף א דירעקטן אופן.

אויף א באנקעט פון אן איינגערן קרייז פון שול טוער דעם זונטאג אוונט, אין פרץ־זאל, האט מען געמאכט אן אנהויב, שאפנדיק $1.265 אין מזומן. דאס, צו־זאמען דערמיט וואס וועט געשאפן ווערן צווישן אנדערע מיטגלידער און נאענטע מענשן, וועט אויסגעצאלט ווערן צו דער באנק אויפ׳ן חשבון, אזוי אז די באנק זאל אויף דעם פארבליבענעם חוב נעבן זאל אויף דעם "עקסטענשאן". ווען די צייט וועט ווערן אביסל בעסער, וועט די איבעריקע סומע געשאפן ווערן.

פון באזונדער באדייטונג איז געווען דער אנאנס פון׳ם מוטער־פאראיין גע־מאכט ביי דעם באנקעט, אז די ארגאני־זאציע פארפליכטעט זיך אויסצוצאלן דעם אלטן דריי־טויזנט דאלארדיקן "מארט־געדזש" אין דריי יאר צייט, פארשפרעכנ־דיק א גוטן טשעק אויפ׳ן חשבון נאר פון 6 פראצענט, פאר פיצוכט אדער שאפ־כנסות פון זייערע פראדוקטן.

$1,265 געשאפן אויף באנקעט פון נאענטע טוער. — מוטער פאראיין פארפליכטעט אויסצוצאלן דריי-טויזנט דאָ־לערדיקן מאָרטגעדזש אין דריי יאָר.

ריס נייטנסאן, $200; שעפס ברידער, $100; י. א. טשערניאק, $100; י. אוועד־באר, $25; ס. פאלינסקי, $25; ח. פע־דעלמאן, $15; דר. י. פערלמאן, $25; דר. וויקטאר, $25; מעקס נייטנסאן, $50; ב. מאובמאן, $5; י. פריידין, $5; ק. פארטנאוו, $75; מיינמאן, $10; מיינ־סטער, $5. ס״ה $1.265.

אמערקאנער אידישע מיליאָנערן ציי־כענען זיך אויס ווי פילאנטראָפן

ניו־יארק, פעב. 17 (איטא). — פאר דעם יאר 1930 האבן אמעריקאנער מיליא־נערן אויסגעטיילט $142.082.670 פאר צדקה צוועקן און "פאונדיישאנס" אין בייטראגן פון א מיליאן דאלאר און הע־כער. פון דעם האבן אידישע מיליאנערן ביינעשטייערט $35.470.020 אין מיליא־ניקע ביישטייערונגען און הערער, — דאס הייסט, 25 פראצענט פון׳ם סך־הכל, — לויט די ציפערן וואס זיינען דא נאר וואס פארעפנטלאכט געווארן.

מאיר בראון רעדט היינט ווענן אנטוויקלונגס מעג־לאכקייטן אין א״י

היינט, דינסטאג, פעב. 17טן, 8.30 אוונט, וועט מאיר בראון, פרעזידענט פון דעם איר. נאצ. ארבעטער פארבאנד אין די פאראייניקטע שטאטן און קאנאדע, לייענען א לעקציע איבער דער טעמע "אגרי קולטורעלע און אינדוסטריעלע מעגלאכ־קייטן אין ארץ־ישראל". די לעקציע וועט געגעבן ווערן אין פאלקס־שול, טשארלס און סט. דזשאנס, און איז אונטערן אויס־זיכט פון סירקין צוויינ פון איר. נאצ. ארב. פארבאנד אין ווינניפעג.

מאיר בראון האט א צייט פארבראכט אין ארץ־ישראל. ער איז גרינדלאך באקאנט מיט אלעם וואס שאפט דארטן דאס אי־דישע לעבן, און זיין לעקציע וועט דער־מאר זיין פון באזונדער אינטערעס.

נייער פראיעקט פארגעשלאגן פאר סיטי קאונסיל ווענן האלבן טאג רו פאר סטארס

א נייער פראיעקט ווענן שליסן די סטארס פאר א האלבן טאג יעדע וואך (אויסער זונטאג) איז לעצטן אוונט פאר־געשלאגן געווארן פאר׳ן סיטי קאונסיל, און דער קאונסיל האט באשלאסן צו בעטן די נויטיקע דערלויבעניש פון דער לעגיס־לאטור דורכצופירן אזא "בייזאו".

דער פראיעקט פון׳ם "בייזאו" איז אויס געארבעט געווארן אין א קאמיסיע אין וועלכע אלדערמען בלומבערג און גרעי זיינען מיטגלידער, און ווען ער זאל אנגע־נומען ווערן ווי פארגעשלאגן, וועט ער גע־הערקן פארטיידיקן די אינטערעסן פון די קליינע סטארקי־פערס בכלל און פון די אי־דישע בפרט.

לויט דעם דאזיקן פראיעקט האט יע־דער סטארקי־פער דאס רעכט אויסצוקלייבן דאס אלבן טאג ער וויל האלטן זיין סטאר געשלאסן, — מיטוואך אדער שבת, און אידישע־קרעמער, אויב זיי וועלן וועלן קאנען אויסקלייבן שבת.

דער "בייזאו", לויט׳ן פראיעקט, דארף זיך באציען אויף אזעלכע קרעמער, וואס בעטן אין די סטארס אליין מיט זייערע פאמיליעס וועלן ניט זיין מחויב צו פאר־מאכן די סטארס.

ווען די לעגיסלאטור וועט געבן די גור־טיקע דערלויבעניש, וועט דער סיטי קאונ־סיל אנגענומען דעם בעתעריקן "בייזאו", אויסארבעטנדיק די איינצלחייטן, און מען קאן דערווארטן א קאמף מצד די גרויסע סטארס קעגן די פרוויילעגיעס פאר די קליינע סטארקי־פערס.

אנאָנסירט גרינדונג פון פאָנד פאר מערב קאנאדער פארמערס

ע. וו. ביטי דערקלערט פלאן צו פארבעסערן לאגע פון פארמערס דורך אנטוויקלען פיצוכט,— ריידנדיק דא ביי פארזאמלונג פון באָרד אָף טרייד.

אז א דאמיניאן אגריקולטורעלע קרע־דיט קארפאראציע, מיט א קאפיטאל פון פינף מיליאן דאלאר, איז געגרינדעט גע־וואָרן און וועט באלד אנהויבן איר טעטי־קייט, איז דא אנאנסירט געווארן לעצטן אוונט ביי א גרויסער פארזאמלונג פון הינן "באָרד אָף טרייד", אין ראיאל אלעק־סאנדרא האטעל, פון ע. וו. ביטי, קיי. סי. פרעזידענט פון די קענערדיען פאסיפיק אייזנבאנען.

דער צוועק פון דער קארפאראציע, ווי דאס איז נאך פריער אנאנסירט געווארן פון פרעמיער בענעט, איז זיין רעדע אין רעדזשיינע, וועט זיין צו העלפן די פאר־מערס מיט הלוואות, זיי זאלן קאנען אריינ־גיין אין געמישטע פארמערי, ווי מר. ב־ר־טי האט דערקלערט, וועט יעדער פארמער, וואו אזא סארט פארמערי איז נאר פראק־טיש קאנען קריגן א הלואה פון $200 ביז $1.000. אויף א צינז ראטע ניט העכער פון 6 פראצענט, פאר פיצוכט אדער שאפ־

"מאָרטגעדזש" אויף געביידע

$1,265 געשאפן אויף באנקעט פון נאענטע טוער. — מוטער פאראיין פארפליכטעט אויסצוצאלן דריי־טויזנט דאָ־לערדיקן מאָרטגעדזש אין דריי יאָר.

גרויס זארן האט לעצטנס פארשאפט די פרעשול טוער דער דעפיציט אין׳ם בוי פאנד. די נייע געביידע, אויפגע־שטעלט מיט דער אין א האלב יאר צו־ריק, האט געקאסט ארום 19 טויזנט דאָ־לאר, בעת צום סוף פון דעם דריי־יאריקן 14 טויזנט דאלאר.

דאס האט איבערגעלאזט א דעפיציט פון ארום פינף טויזנט דאלאר, וואס מען איז געווען שולדיק צו דער באנק אויף פערזענלאכע גאראנטיעס. אויסער דעם האט נאך די שול אן אלטן "מארט־געדזש" פון דריי טויזנט דאלאר אויף דער אלטער געביידע.

מען האט לכתחילה געפלאנט צו גע־מען א נייעס "מארטגעדזש" אויף דער געביידע, צו דעקן דעם חוב צו דער באנק און דעם אלטן "מארטגעדזש". אבער נאך א לאנגן ישוב הדעת איז באשלאסן גע־ווארן ניט צו באלעסטיקן די געביידע מיט "מארטגעדזשעס", און צו מאכן א אנשטריינגונג אפצוראמען ביסלאכווייז די חובות אויף א דירעקטן אופן.

אויף א באנקעט פון אן איינגערן קרייז פון שול טוער דעם זונטאג אוונט, אין פרץ־זאל, האט מען געמאכט אן אנהויב, שאפנדיק $1.265 אין מזומן. דאס, צו־זאמען דערמיט וואס וועט געשאפן ווערן צווישן אנדערע מיטגלידער און נאענטע מענשן, וועט אויסגעצאלט ווערן צו דער באנק אויפ׳ן חשבון, אזוי אז די באנק זאל אויף דעם פארבליבענעם חוב נעבן זאל אויף דעם "עקסטענשאן". ווען די צייט וועט ווערן אביסל בעסער, וועט די איבעריקע סומע געשאפן ווערן.

פון באזונדער באדייטונג איז געווען דער אנאנס פון׳ם מוטער־פאראיין גע־מאכט ביי דעם באנקעט, אז די ארגאני־זאציע פארפליכטעט זיך אויסצוצאלן דעם אלטן דריי־טויזנט דאלארדיקן "מארט־געדזש" אין דריי יאר צייט, פארשפרעכנ־דיק א גוטן טשעק אויפ׳ן חשבון נאר פון 6 פראצענט, פאר פיצוכט אדער שאפ־כנסות פון זייערע פראדוקטן.

נייער פראיעקט פארגעשלאגן פאר סיטי קאונסיל ווענן האלבן טאג רו פאר סטארס

א נייער פראיעקט ווענן שליסן די סטארס פאר א האלבן טאג יעדע וואך (אויסער זונטאג) איז לעצטן אוונט פאר־געשלאגן געווארן פאר׳ן סיטי קאונסיל, און דער קאונסיל האט באשלאסן צו בעטן די נויטיקע דערלויבעניש פון דער לעגיס־לאטור דורכצופירן אזא "בייזאו".

דער פראיעקט פון׳ם "בייזאו" איז אויס געארבעט געווארן אין א קאמיסיע אין וועלכע אלדערמען בלומבערג און גרעי זיינען מיטגלידער, און ווען ער זאל אנגע־נומען ווערן ווי פארגעשלאגן, וועט ער גע־הערקן פארטיידיקן די אינטערעסן פון די קליינע סטארקי־פערס בכלל און פון די אי־דישע בפרט.

לויט דעם דאזיקן פראיעקט האט יע־דער סטארקי־פער דאס רעכט אויסצוקלייבן דאס אלבן טאג ער וויל האלטן זיין סטאר געשלאסן, — מיטוואך אדער שבת, און אידישע־קרעמער, אויב זיי וועלן וועלן קאנען אויסקלייבן שבת.

דער "בייזאו", לויט׳ן פראיעקט, דארף זיך באציען אויף אזעלכע קרעמער, וואס באשעפטיקן אנגעשטעלטע. די וואס אר־בעטן אין די סטארס אליין מיט זייערע פאמיליעס וועלן ניט זיין מחויב צו פאר־מאכן די סטארס.

ווען די לעגיסלאטור וועט געבן די גור־טיקע דערלויבעניש, וועט דער סיטי קאונ־סיל אנגענומען דעם בעתעריקן "בייזאו", אויסארבעטנדיק די איינצלחייטן, און מען קאן דערווארטן א קאמף מצד די גרויסע סטארס קעגן די פרוויילעגיעס פאר די קליינע סטארקי־פערס.

אנב - אורחא

פון מארק

יענע "איבעריקע אידן"

מיט אייניקע יארן צוריק איז יצחק גרינבוים געווען אין אמעריקע, און ער האט דא דערקלערט, אז אין פוילן איז דא אן איבעריקער מיליאן אידן.

זיין דערקלערונג האט געמאכט א שווע־רן רושם אויף דער היגער אידישער עפנטלאכער מיינונג. און איך גלויב, אז אויך אין פוילן גופא. אין די אידישע קרייזן וואס האבן אנדערע פאליטישע אריענטאציעס ווי גרינבוים, האט מען פארדראמט זיין דערקלערונג.

דאס הייסט דאך איינגטלאך צוגעבן, אז פאר א מיליאן אידן אין פוילן איז ניטא קיין ארט אינ׳ם פוילישן עקאנאמישן לעבן, וואס באראכטיקט מאראלישן די פוילישע פארניכטונגס פאליטיק בנוגע די אידן: פוילן איז דאך אזוי באראכטיקט צו דער פאליטיק וואס זי פירט אויסצו־דאטן אט די "איבעריקע" אידן.

און דאס קאנען מיר ניט און טארן ניט צוגעבן: מיר אנערקענען, אז די אידן אין פוילן האבן די זעלבע רעכט אויפ׳ן לאנד ווי די פאליאקן, און אויב דאס לאנד איז צו איינג פאר איר באפעלקערונג, קאן מען ריידן ווענן אזוויפיל און אזוויפיל איבערי־קע מענשן אין לאנד, אבער ניט אויס־קליבן די אידן ווי די "איבעריקע".

און אויב די רעגירונג טראכט ניט וועגן אויסראטן די "איבעריקע" פאליאקן, און זוכט צוטייל פאר זיי א ביסן פון׳ם אל־געמיינעם טיש, פארדערן מיר אויך די זעל־בע באציאונג צו די אידן.

***

גרינבוים באלאנגט אבער צו דער "דאי הארד" פראקציע אינ׳ם ציוניזם.

בעת די מער שכל־היותדיקע ריכטונג פון׳ם ציוניזם (אנב פארטראטן דורך דר. וויצמאן) האט שוין לאנג אויפגעגעבן די פאנטאזיע, אז ארץ־ישראל קאן ווערן דער קבוץ גליות אין קאן לייזן אלע אידישע פראבלעמען, — פארבלייבט נאך יצחק גרינבוים ביים גרויס ציוניזם, וואס זעט ניט קיין שום תכלית פאר אידן ערגעץ אנדערשוואו, אויסער ארץישראל.

פאר גרינבוימען איז אזוי דער גרול פ

THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper in Western Canada.
אידישע וואָרט
Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year
Established 1910 Phones: 55 409—52 213
Winnipeg — Manitoba

דער באריכט פון סאסקאטשעוואנער פראווינציעלער רעגירונגס קאמיסיע וועגן אימיגראציע און קאלאניזאציע

פון ש. אסיפאוויטש

:: ::

פרעמיער מאקדאנאלדס בריוו

"עס וואלט ניט געווען קיין גליק, וועט דער אומגליק וואלט ניט פאסירט", — לויטעט א רוסיש גלייכווערטל. אייב די אידישע וועלט פרייט זיך איצט מיט פרעמיער מאקדאנאלדס בריוו צו דר. ווייצמאנען, איז עס דערפאר וואס פריער איז געווען א "ווייסער פאפיר", וועלכער האט געקאנט אויסגעטייטשט ווערן אזוי, אז ער זאל מאכן א סוף צו אלע אידישע האפענונגען אין ארץ־ישראל. און דער פרעמיער האט אים פארטייטשט אויף א גינסטיקערן אופן פאר די אידן.

דער בריוו שטעלט איינגנטלאך אויף דעם פריעריקן "סטאטוס קוא", די לאגע וואס האט עקזיסטירט איידער דער ווייסער פאפיר איז ארויסגעגעבן געווארן, א דאנק דעם, וואס די אנטי־אידישע פונקטן אינ'ם פאפיר זיינען גינסטיק פארטייטשט געווארן. עס פארבלייבט אבער א וויכטיקע ענדערונג פון דער פריעריקער לאגע: די רעגירונג אנערקענט, אז זי האט צו די אראבער דער די זעלבע פארפליכטונגען, וואס צו די אידן.

די רעגירונג באטראכט דערפאר פאר איר חוב צו באזארגן צוערשט מיט באדן די אראבער. וואס זיינען אראפגעזעצט געווארן פונ'ם לאנד א דאנק די אידישע באדן קניות. און אנערקענענדיק דאס רעכט פון די אידן צו באשעפטיק בלייז אידישע ארבעטער אין זייערע נאציאנאלע אונטערנעמונגען, געפינט זי זיך אבער דאן באזונדערס פארפליכטעט צו אראבישע ארבעטער וואס זיינען ארויסגעשטויסן פון זייערע ארבעטס פאזיציעס אין אזעלכע פאלן אויב דאס פאסירט).

מיר פארשטייען, אז עקסטרעמע ציוניסטן וועלן ניט זיין צופרידן דער־מיט. וואס די אראבישע אינטערעסן ווערן אויטקגעשטעלט אין א גלייכער רייע מיט די אידישע אינ'ם דורכשניט פונ'ם מאנדאט. זיי באשטייען אויף דער אויסטייטשונג פון דער באלפור דעקלאראציע (וואס איז איינגנטלאך מאקע די ריכטיקע אויסטייטשונג), אז די אידן איז געווען א פאזיטיוע, בעת צו די אראבער איז זי געווען א נעגאטיווע ("צו באשיצן זייערע ציווילע און רעליגיעזע רעכט").

אבער זינט די באלפור דעקלאראציע איז ארויסגעגעבן געווארן זיינען פארגעקומען וויכטיקע בלוטיגקייטן, און דער אידישער צד מוז איצט מאכן שלום מיט'ן געדאנק, אז די אראבישע אינטערעסן טארן ניט איינגערירט ווערן, און אז גוטער וויל מצד די אראבער איז נויטיק פאר'ן דערפאלג פון דער אי־דישער ארבעט.

דער ווייסער פאיר מיט פרעמיער מאקדאנאלדס אויסטייטשונג פאר־זיכערט, אז די אראבער זאלן עקאנאמיש ניט ליידן פון דער אידישער אר־בעט אין לאנד. דאס דארפן מיר איינגנטלאך באגריסן: וויפל די אראבישע באפעלקערונג בכלל געווינט ניט עקאנאמיש פון דער אידישער איינוואנדע־רונג קאן מען אבער ניט לייקענען אז עס זיינען דא אראבישע יחידים וואס ליידן פון איר, אז זיי קאנען דינען פאר א קלאל פון אומצופרידנהייט אין פאר א שטערונג צו דער אידישער ארבעט. און מיר דארפן זיין זייער צו־פרידן, וואס די רעגירונג האט באשלאסן צו באזייטיקן אט דעם קוואל פון אומצופרידנהייט.

די רעגירונג רעכנט אויף פאר איר חוב צו באזארגן די לאנדלאזע אראבער בכלל מיט באדן אין צו פארבעסערן די לאגע פון די אראבישע פע־לאכן. דאס קאן ווידער באגריסט ווערן פון די אידן, אזוי לאנג ווי דאס וועט, לוט פרעמיער מאקדאנאלדס אויסטייטשונג ניט געטאן ווערן אויפ'ן חשבון פון דער אידישער איינוואנדערונג און דער אידישער קאלאניזאציע. די דערהויבונג פונ'ם לעבנס שטייגער פון דער אראבישער באפעלקערונג און איר בעסערער עקאנאמישער מצב וועט פארבעסערן די לאגע אין לאנד בכלל. וועט אפשאפן די קנאה מצד די אראבער צו די אידן און וועט איבער־צייגן די אראבער אין די נוצן וואס די אידישע איינוואנדערונג בריינגט פאר זיי.

פון דער אנדער זייט, זיינען דא מעגלאך איצט ריינע געווינסן פאר די אידן פון דער נייער פאליטיק. פרעמיער מאקדאנאלדס בריוו זאגט למשל צו, אז פאסיקע רעגירונג לענדערייען וועלן אויך אויסגעטיילט ווערן פאר אידישער קאלאניזאציע (וואס איז ביז איצט ניט געטאן געווארן), און אז ביי די רעגירונגס ארבעטן וועלן אידן באשעפטיקט ווערן אין דער פראפאר־ציע פון די שטייערן וואס אידן צאלן.

מיט פרעמיער מאקדאנאלדס בריוו זיינען נאך ניט באזייטיקט גע־ווארן אלע אויסזצונגען וואס די אידן האבן קעגן לארד פעפספילדס ווייסן פאפיר. די פארהאנדלונגען צווישן דער אנגעמער און דער רעגירונג וועלן נאך דערפאר פארגעזעצט ווערן. אבער דער בריוו האט יא באזייטיקט אלע יענע פונקטן, אינ'ם ווייסן פאפיר, וואס האבן דאן דערשיטערט די אידישע עפנט־לאכע מיינונג.

אבער איצט איז אמווייסקסטן ניט ווי איין פונקט אדער א צווייטער וועט פארטייטשט ווערן אין א רעגירונגס דעקלאראציע. נאר ווי דאס וועט פארווירקלאכט ווערן אין לעבן. נינסטיקע אויסטייטשונגען זיינען נאר דאן גוט, ווען זיי ווערן גינסטיק דורכגעפירט פון דער אויספיר מאכט.

א זאך פאר'ן ציוניזם וועט פרעמיער מאקדאנאלדס בריוו זיין נאר דאן, ווען דער קאלאניאלער אפיס אין לאנדאן און די אדמיניסטראציע אין אל־לעסטינע וועלן האנדלען אין אנקלאנג מיט די נייע פייערלאכע פארזיכעריינגען צו די אידן. וואס ווערן געמאכט אין דעם בריוו.

נאמירלאך, איז פון אומגעהייערער וויכטיקייט, אז אויך די אראבער זאלן אויפגעטען די נייע פאליטיק אמווייניקסטנס אן באזונדער קעגנערשאפט. זיי וועלן נאטירלאך מוזן אנערקענען פאר די אידן פאליטישע רעכט אויפ'ן לאנד. אבער דאס וועט אפשר ניט זיין פאר זיי אזוי שווער, ווען זיי וועלן זיך איבערצייגן, אז קאנאמיש קאנען זיי בלויז געווינען און גארנישט ניט פארלירן פון דער אידישער ארבעט.

די אידישע אגענטור דארף יעדנפאלס מאכן די אנשטריינגונג צוזאמען צו ריידן זיך מיט די אראבער און טאן אלץ וואס זי קאן צו קומען מיט זיי צו אן אויסגלייך.

דער צווי־יאריקער אימיגראציע אפשטעל

דער באריכט פון אמאווא, אז די רעגירונג האט בדעה אויף ווייטער האלטן די טירן פון לאנד פארמאכט פאר אימיגראנטן, איז קיין נייעס ניט, — דאס האט שוין אנומלט דערקלערט מר. גארדאן, דער אימיגראציע מיניסטער וואס ס'איז אפשר ניי אין דעם באריכט איז דאס, וואס די רעגירונג האט בדעה אנצוהאלטן די דאזיקע באשריינקונגען פאר א משך פון נאך צוויי יאר צייט. דאס מיינט, אז די רעגירונג דערווארט די איצטיקע דעפרעסיע זאל אנהאלטן נאך א צוויי יאר צייט . . .

און אפשר דערווארט עס ניט די רעגירונג. זי איז בלויז געווייגט גע־ווארן אין איר אימיגראנטישער פאליטיק נאכצוטאן, אויף וויפל זי קאן נאר, די פאראייניקטע שטאטן. און באלד ווי דארטן רעדט מען איצט וועגן א גע־זעץ אפצושטעלן די אימיגראציע אויף צוויי יאר צייט, איז אונזער רעגירונג גרייט נאכצוטאן.

אין די שטאטן רעדט מען וועגן אזא געזעץ, אבער פאקטיש איז ער שוין ניט נויטיק: די אימיגראציע איז דארטן אפגעשטעלט דורך אדמיניס־טראטיוון סדר. ביי אונז איז אפילו ניט נויטיק צו ריידן וועגן אזא געזעץ, — אונזער אימיגראציע טיניזטער איז דער פולער באלעבאס אויף דער איינ־וואנדערונג, און זיין באשלוס איז געזעץ.

מען קאן נאך פארשטיין דעם מיניסטערס מורא פאר אימיגראציע ביי איצטיקן מאמענט, ווען די ארבעטסלאזיקייט איז אזוי פארשפרייט אין לאנד. — כאטש מען קען ניט איינשטימען מיט אים. אבער זיין פארנעם אנצוצייי־כענען אן אנטי־אימיגראציע פאליטיק פאר צוויי יאר פאראויס, קאן בלויז שאפן א געדריקטע שטימונג אין לאנד און אזוי פארלייגערן דעם קריזיס.

ווי א פאשא פירט זיך אויף מיט זיינע ווייבער און קעפס ווייבער

א באזוך ביי א מאראקאנישן פאשא

:: ::

הער שאשקעס, באשרייבט אין זיינע רייזע נאטיצן וועגן א באזוך וואס ער האט געמאכט ביי א מאראקאנישן פאשא:

עס איז ניט פון די לייכטע זאכן אריינצורייזן אין א שטוב פון א מאר־אראקאנישן נאמאדל און געניסן פון זיין פריינדשאפט.

די שטוב ביי זיי איז א פעסטונג, וואס איז איינגעגאנגען פון דער ארט־מיקער וועלט און בפרט פאר אונז איי־ראפייער.

מיר האבן אבער באקומען א בריוו פון צום פאשא געשאטי, א בריוו פון דער רע־זידענץ, וועלכע עפנט פאר אונז די טירן אין הארץ פון דעם פאשא.

ער באשטימט אונזער וויזיט ביי אים פונקט אויף צוויי אזייגער בייטאג.

— איר וועט צוזאמען מיטן אוטאמא־ביל ביז דעם טויער פון מערינע, דארט וועט אויף אייך וואר־טן מיינער א מענש וועלכער וועט שוין אייך אריינפירן צו מיר.

עס איז לייכט צו זאגן צוויי אזייגער בייטאג אריינצוגיין פון אונזער האטעל, וועלכער געפינט זיך אין דעם אייראפעי־שן טייל פון פעז, אין פארן זיך אין עטלאכע קילאמעטער ביז מערינע; די היץ אין אזוי שטארק, — די זון ברענט ווי אין א קאלך אויוון. אלע געשעפטן און וואר־שטאטן זיינען דאמאלסט צוגעשלאסן, אויף דער נאס זעט מען ניט קיין לעבע־דיקן נפש, און אריינגיין אין נאס פאר אונזערן א מענשן אין פשוט שערלאך און אומגעזונט. מען ווערט אין דער דאזיקער צייט אזוי פויל און שלעפעריק, אזוי ווי אימיצער וואלט אנגעטרונקען זיך מיט א האשיש אין פארטויבט אלע געפילן.

מיט גרויס מאטעריניש קעמפן מיר קעגן דעם דרימל, וועלכער שמירט אין אלע גלידער. מיר וויל דאך ניט דורכלאזן דיי געלעגנהייט צו זיין אין דער נעסט פון דעם פאשא.

מיר פארן איבער די אנגעגליטע נאסן, וואו דער אשפעלט איז אזוי ווייך אז עס דוכט זיך אז מען שפרייזן איבער פרי־שער ליים.

פונקט ביים ארייננאנג אין דער מערי־נע ווארט שוין אויף אונז א יונג בחור'ל, ווייטער קאן מען שוין ניט פארן, סיידן רייטנדיק אויף מויל אייזלען, צו וואס מיר האבן ניט קיין גרויס חשק.

דאס בחור'ל פירט אונז צו א שטיי־נערגעס פארקאן און קלאפט אן אין א שווערן הילצערנעם טויער, מיט בראנזענע רייפן ארומגעשמידט. א נעגער עפנט דעם טויער און לאזט אונז דורך, שטירנדיק מיט א מויל, ווייסע ציין. מיר זיינען אין א גארטן, וואו עס מישן זיך צעגויף חופות פון טראפישע געוויקסן מיט אל־טאנעס, פון וועלכע עס הייבט שוין אראפ שווערע צייטיקע טריבן, מיט בלאסע טו־בעראזען און בלוט רויטע בלומען פון אלענאנדעז.

געפירט דורכ'ן נעגער דערנעענטערן מיר זיך אין די טיפענישן פון די אלייען צו א ברויזנדן באסיין מיט פליסיק שטור־מיש וואסער, וואו עס שווימען ארום פאר־שיידענע וואסער פויגל. אין מיטן א שפריצנדער פאנטאן, און ביי דער צווייטער זייט באסיין, אנגעטאן אין א גאלד־גע־שטיקטער ווייסער אבאיע שטעקט זיך לאנגזאם אויף אנטקעגן אונז אונזער פא־שא.

א שמאלער ראנד ביים ברעג פון דעם באסיין, — דאס איז דער וועג צו דער גרויסער און אפענער מיט א דיווא באר־צירטער טעראסע, וועלכע איז א פארט־זעצונג פון א טיפן און אפענעם סאלאן פון מיט דיוואנען, קישעלאך און נידעריי־קע קאנאפעס.

מיר ווערן זייער ווארים באגריסט און זעצן זיך אוועק אין באקוועמע נידעריקע ליג־שטולן פון ביידע זייטן פון דעם פא־שא.

קיין סימן איז דא ניטא פון דער ה־ א קילער שטראם בלאזט אויף אלץ ארום און בארואיקט אונטער דעם שטן פון גרונס דיי דורך זיי צערייצטע נערען.

די פויגל אין טייך שווימען צו צו דער טעראסע, וואו עס ליגט פאר זיי אנגע־גרייט שפייז.

פון אויבן לאזן זיך אראפ שניי ווייסע טויבן; אין דעם שאטן פון די פאלמען פייפן קאנאריעקס.

דער פאשא גיט א פאטש מיט די הענט און מען סערוויריט פאר אונז טיי מיט צוי־קער געבעקס אויף נידעריקע טישלאך.

דעם מאן — און ער ליידט ניט קיין אומאנדרענונג.

— פאלגט ניט דאס ווייב ווערט זי גלייך גע'נט. פאלגט נישט די קעפס ווייב — ווארפט מען זי ארויס פאר דעם ווע.

— דער דריטער פארט פרויען ביי אונז — דאס זיינען די שקלאפנס . . .

עס גיט מיר א חויב פון ארט: איך בין דערשטוינט . . .

— וועגן וועלכע שקלאפנס, עקסעלענץ, רעדט איר? צי דען עקזיסטירן נאך ביי אייך דער שקלאפן האנדל?

— וואס וואונדערט איר זיך אזוי? ווי לאנג דען האט איבערהויפט אייראפע צו אונז צוטריט? עס איז נאך קיין צוואנ־ציק יאר נישט! אמת, אפיציעל זיינען קיין געזעצן וועגן שקלאפן נישט, אבער האלב אפיציעל עקזיסטירט א גוט ארגאנ־יזירטער האנדל, מיט א בערזע, מיט פריזן, מיט א נאטאריאלן אקט, וואס באשטעטיקט אייער איינגנטום רעכט.

— די דאזיקע שקלאפן זיינען נעגע־רינס און די פריזן אויף זיי וואפקלען זיך פון פינף הונדערט ביז צען טויזנט דא־לאר.

— די טייערסטע זיינען גוטע קעכינס, דערנאך גייען נעגיטע האנט ארבעטע־רינס און מוזיקערינס. ביי אונז אין פעז לערנען זיך שפילן אויף הארפן און אנדע־רע אינסטרומענטן, און דאס הויבט זייער פריז. אזוי גיך אבער ווי א שקלאפן גיט געבורט צו א קינד פון איר באלעבאס ווערט זי א פרייער מענש.

אויב אבער א שקלאפן גיט געבורט צו א קינד פון אן אנדערן, קאן מען דאס קינד פארקויפן אן איר מוטער.

— אבער, — עקסעלענץ — אין יאר 1930 זאל עטוואס עגלאכעס עקזיסטירן אונטער דעם הויבן פראטעקטאראט פון פראנקרייך; איצט, ווען דער פעלקער בונד האט ניט לאנג צוריק דערקלערט, אז שקלאפן האנדל איז שוין געבליבן ערלעך אויף די פארוואלטונגס אינזלען פון דעם אקעאן?

— וואס ווילט איר, — מיין פריינט, — אונזערע מנהגים זיינען שטארקער פון אייערע דינים. — און צו גלויבט איר צוואונגען צו ווערן ארגאנעמינער, צי אמע־ריקאנער בירגער, כדי צו קאנען וואוינען אין יענע לענדער?

דער דריטער אינטערעסאנטער פונקט, וועלכער האט אבער ווייניק וואס פראק־טישן ווערט, איז "אזוי ווי עס איז פון גרוים ווייכטיקייט, אז מען זאל קאנען גע־ניסן אין פולסטן זין פון די פעאיקייטן און מתנות, וועלכע די אימיגראנטן קאנען ביי־שטייערן צו אונזער אלגעמיינעם לעבן דערפאר זאל דער דערציאונגס דעפארט־מענט און אנדערע עפנטלאכע ערפעער־שאפטן זיך ספעציעל באמיען צוצוטרעטן צום פראבלעם פון אסימילאציע אין א סימפאטישן וועג, כדי צו געווינען דעם צוטרוי און מיטארבעטערשאפט פון די אי־מיגראנטן".

די פוסטקייט פון די פראזן וואלטן אונז געמאכט צו לאכן אויב די ענגהארציקייט וועלכע זיי באווייזן וואלט ניט געווען אזוי טרויעריק.

די מיטגלידער פון קאמיסיע, האבן גע־מוזט האלטן דעם צונג אן באק, ווען זיי האבן אנגעשריבן דעם פונקט. איר האט געהערט א מעשה? מען דארף געניסן אין דער פולסטער מאס פון די פעאיקייטן און מתנות, וועלכע די אימיגראנטן קאנען אונז ברייננען . . . און דערפאר דארפן מיר זעען אסימילירן ווי גיך מעגלאך אן אפווייזן און בטול מאכן די איינגארטיקע פעאיקיי־טען, וועלכע די אימיגראנטן פארמאגן!

מען דארף געווינען דעם צוטרוי פון די אימיגראנטן עלעמענטן . . . מאכן צו קליין געלט אלעס וואס זיי האבן ביינגעטראגן צו דער אנטוויקלונג פון קאנאדע!

מען דארף גיין אויף א "סימפאטישן" וועג . . . דאס הייסט מסתמא, דורך דיס־קרימינאציעס, פרעפערענצן, באמערקונגען, אנטוויקלונגס פון א אידיש בוך!

איך קאנט פארן פאר
פון אירגענד וועלכן טייל פון נארט ענד ביין צום צענטער פון שטאט.
הע

לאט קיינמאל ניט א צע
קאפ שטערן אייך איינקוי
אנדערע ווייטיקן צו וועלכע
מאכט אזוי שנעל א סוף. ד
ניט שעדלאכע טאבלעטס זיין
נעון־נינפס פאר דעם סאמע
ווייטיק. הילף קומט כמעט מ
ווען געגומען אין צייט. ועל
בערבערען א פארקילונג אוו
אפשאפן אומבאקוועמלאכק
וועלן אפשאפן אייערע לייד
ראלדשיא, ניוריטיס, אדער
צו יעדער צייט. טויזנט
RIN
REG.
זינדיק
בלוט

(פארטזעצונג)

בענדזשאמין איז געשטאנען
נויפגעשמירעטע אויגן, און ס'
געזעגן אז ער פארשטייט
וואס דער אלטער רעדט צו אינ
איצט בלויז עדייניקס איין ז
וועט זעגן היינטן סילוויע'ן
האט ער נישט פארשטאנען
געוואלט פארשטיין.

דער אלטער, זעענדיק א ז
און לאזט צו זיך רעדן, האט
נומען ריידן פרייער מיט אן
שטעל.

— איך ווייס? אפשר טא
אפשר ביזטו גערעכט געווען
זיינע יאר, מיט דערווארטסן
האט ער נישט געדארפט בא
ווייס איך דאך פון דעם
אין אויף, ווייזט אויס, א טייל פון דעם
האערעם.

אבער נאכפרעגן פאסט אונז שוין
נישט.

דער פאשא קלאפט אן אין די הענט,
און א דריטע שקלאפן באוויזט זיך.
ווארפט מען זי ארויס פאר דעם
— דער דריטער פארט פרויען ביי אונז
— דאס זיינען די שקלאפנס . . .

עס גיט מיר א חויב פון ארט: איך
בין דערשטוינט . . .

— וועגן וועלכע שקלאפנס, עקסעלענץ,
רעדט איר? צי דען עקזיסטירן נאך ביי
אייך דער שקלאפן האנדל?

— וואס וואונדערט איר זיך אזוי?
ווי לאנג דען האט איבערהויפט אייראפע
צו אונז צוטריט? עס איז נאך קיין צוואנ־
ציק יאר נישט! אמת, אפיציעל זיינען
קיין געזעצן וועגן שקלאפן נישט, אבער
האלב אפיציעל עקזיסטירט א גוט ארגאנ־
יזירטער האנדל, מיט א בערזע, מיט
פריזן, מיט א נאטאריאלן אקט, וואס
באשטעטיקט אייער איינגנטום רעכט.

— די דאזיקע שקלאפן זיינען נעגע־
רינס און די פריזן אויף זיי וואפקלען זיך
פון פינף הונדערט ביז צען טויזנט דא־
לאר.

— די טייערסטע זיינען גוטע קעכינס,
דערנאך גייען נעגיטע האנט ארבעטע־
רינס און מוזיקערינס. ביי אונז אין פעז
האט ניט לאנג צוריק דערקלערט, אז
שקלאפן האנדל איז שוין געבליבן ערלעך
אויף די פארוואלטונגס אינזלען פון דעם
אקעאן?

— וואס ווילט איר, — מיין פריינט,
— אונזערע מנהגים זיינען שטארקער פון
אייערע דינים. — און צו גלויבט איר
באמת, אז אויסער דעם שטן פון
לאכט אין אמת, קעפס ווייבער טארן נישט
אריינגיין אן א באנלייטער אין גאס און
דאס איז אויף נאר פארגאכט אז אויף א
גאנץ קורצער צייט.

פון אויבן לאזן זיך אראפ שניי ווייסע
טויבן; אין דעם שאטן פון די פאלמען
פייפן קאנאריעקס.

דער פאשא גיט א פאטש מיט די הענט
און מען סערוויריט פאר אונז טיי מיט צוי־
קער געבעקס אויף נידעריקע טישלאך.

דעם מאן — און ער ליידט ניט קיין
אומאנדרענונג.

— פאלגט ניט דאס ווייב ווערט זי
גלייך גע'נט. פאלגט נישט די קעפס ווייב
— ווארפט מען זי ארויס פאר דעם ווע.

— דער דריטער פארט פרויען ביי אונז
— דאס זיינען די שקלאפנס . . .

עס גיט מיר א חויב פון ארט: איך
בין דערשטוינט . . .

— וועגן וועלכע שקלאפנס, עקסעלענץ,
רעדט איר? צי דען עקזיסטירן נאך ביי
אייך דער שקלאפן האנדל?

— וואס וואונדערט איר זיך אזוי?
ווי לאנג דען האט איבערהויפט אייראפע
צו אונז צוטריט? עס איז נאך קיין צוואנ־
ציק יאר נישט! אמת, אפיציעל זיינען
קיין געזעצן וועגן שקלאפן נישט, אבער
האלב אפיציעל עקזיסטירט א גוט ארגאנ־
יזירטער האנדל, מיט א בערזע, מיט
פריזן, מיט א נאטאריאלן אקט, וואס
באשטעטיקט אייער איינגנטום רעכט.

— די דאזיקע שקלאפן זיינען נעגע־
רינס און די פריזן אויף זיי וואפקלען זיך
פון פינף הונדערט ביז צען טויזנט דא־
לאר.

— די טייערסטע זיינען גוטע קעכינס,
דערנאך גייען נעגיטע האנט ארבעטע־
רינס און מוזיקערינס. ביי אונז אין פעז
האט ניט לאנג צוריק דערקלערט, אז
שקלאפן האנדל איז שוין געבליבן ערלעך
אויף די פארוואלטונגס אינזלען פון דעם
אקעאן?

— וואס ווילט איר, — מיין פריינט,
— אונזערע מנהגים זיינען שטארקער פון
אייערע דינים. — און צו גלויבט איר
צוואונגען צו ווערן ארגאנעמינער, צי אמע־
ריקאנער בירגער, כדי צו קאנען וואוינען
אין יענע לענדער?

דער דריטער אינטערעסאנטער פונקט,
וועלכער האט אבער ווייניק וואס פראק־
טישן ווערט, איז "אזוי ווי עס איז פון
גרוים ווייכטיקייט, אז מען זאל קאנען גע־
ניסן אין פולסטן זין פון די פעאיקייטן און
מתנות, וועלכע די אימיגראנטן קאנען ביי־
שטייערן צו אונזער אלגעמיינעם לעבן
דערפאר זאל דער דערציאונגס דעפארט־
מענט און אנדערע עפנטלאכע ערפעער־
שאפטן זיך ספעציעל באמיען צוצוטרעטן
צום פראבלעם פון אסימילאציע אין א
סימפאטישן וועג, כדי צו געווינען דעם
צוטרוי און מיטארבעטערשאפט פון די אי־
מיגראנטן".

די פוסטקייט פון די פראזן וואלטן אונז
געמאכט צו לאכן אויב די ענגהארציקייט
וועלכע זיי באווייזן וואלט ניט געווען אזוי
טרויעריק.

די מיטגלידער פון קאמיסיע, האבן גע־
מוזט האלטן דעם צונג אן באק, ווען זיי
האבן אנגעשריבן דעם פונקט. איר האט
געהערט א מעשה? מען דארף געניסן אין
דער פולסטער מאס פון די פעאיקייטן און
מתנות, וועלכע די אימיגראנטן קאנען אונז
ברייננען . . . און דערפאר דארפן מיר זעען
אסימילירן ווי גיך מעגלאך אן אפווייזן
און בטול מאכן די איינגארטיקע פעאיקיי־
טען, וועלכע די אימיגראנטן פארמאגן!

מען דארף געווינען דעם צוטרוי פון די
אימיגראנטן עלעמענטן . . . מאכן צו קליין
געלט אלעס וואס זיי האבן ביינגעטראגן
צו דער אנטוויקלונג פון קאנאדע!

מען דארף גיין אויף א "סימפאטישן"
וועג . . . דאס הייסט מסתמא, דורך דיס־
קרימינאציעס, פרעפערענצן, באמערקונגען,
צוואונגען צו ווערן ארגאנעמינער, צי אמע־
ריקאנער בירגער, כדי צו קאנען וואוינען
אין יענע לענדער?

דער דריטער אינטערעסאנטער פונקט,
וועלכער האט אבער ווייניק וואס פראק־
טישן ווערט, איז "אזוי ווי עס איז פון
גרוים ווייכטיקייט, אז מען זאל קאנען גע־
ניסן אין פולסטן זין פון די פעאיקייטן און
מתנות, וועלכע די אימיגראנטן קאנען ביי־
שטייערן צו אונזער אלגעמיינעם לעבן
דערפאר זאל דער דערציאונגס דעפארט־
מענט און אנדערע עפנטלאכע ערפעער־
שאפטן זיך ספעציעל באמיען צוצוטרעטן
צום פראבלעם פון אסימילאציע אין א
סימפאטישן וועג, כדי צו געווינען דעם
צוטרוי און מיטארבעטערשאפט פון די אי־
מיגראנטן".

די פוסטקייט פון די פראזן וואלטן אונז
געמאכט צו לאכן אויב די ענגהארציקייט
וועלכע זיי באווייזן וואלט ניט געווען אזוי
טרויעריק.

די מיטגלידער פון קאמיסיע, האבן גע־
מוזט האלטן דעם צונג אן באק, ווען זיי
האבן אנגעשריבן דעם פונקט. איר האט
געהערט א מעשה? מען דארף געניסן אין
דער פולסטער מאס פון די פעאיקייטן און
מתנות, וועלכע די אימיגראנטן קאנען אונז
ברייננען . . . און דערפאר דארפן מיר זעען
אסימילירן ווי גיך מעגלאך אן אפווייזן
און בטול מאכן די איינגארטיקע פעאיקיי־
טען, וועלכע די אימיגראנטן פארמאגן!

דער דריטער אינטערעסאנטער פונקט,
וועלכער האט אבער ווייניק וואס פראק־
טישן ווערט, איז "אזוי ווי עס איז פון
גרוים ווייכטיקייט, אז מען זאל קאנען גע־
ניסן אין פולסטן זין פון די פעאיקייטן און
מתנות, וועלכע די אימיגראנטן קאנען ביי־
שטייערן צו אונזער אלגעמיינעם לעבן
דערפאר זאל דער דערציאונגס דעפארט־
מענט און אנדערע עפנטלאכע ערפעער־
שאפטן זיך ספעציעל באמיען צוצוטרעטן
צום פראבלעם פון אסימילאציע אין א
סימפאטישן וועג, כדי צו געווינען דעם
צוטרוי און מיטארבעטערשאפט פון די אי־
מיגראנטן".

— 5 —

אפגעפארטיגט מיט די קאטעגאריעס פון אימיגראנטן, נעמט זיך די קאמיסיע צו די פעטאדן פון קאלאניזאציע, אבער וועלכע מיזן נאכ'ן אלגעמיינע רעקאמענדאציעס.

די ערשטע דריי רעקאמענדאציעס קאן מען נאנץ באקוועם באהאנדלען צוזאמען:

1) א וויסנשאפטלאכע און עקאנאמישע ("סאיל") זאל געמאכט ווערן, און די רע־זולטאטן פון דער דאזיקער אונטערזוכונג זאלן דיינען אלס באזיס פאר די צוקונפטיקע קאלאניזאציאנס פלענער. אלע עקזיסטירנ־דע פאלן וואו קאלאניסטן זיינען באזעצט געווארן אויף ניט פאסיקע לענדער זאלן אויסגעטיילט ווערן אויף אויסגעטיילט געווארן (וואס איז ביז איצט ניט געטאן געווארן), און אז ביי די רעגירונגס ארבעטן וועלן אידן באשעפטיקט ווערן אין דער פראפאר־ציע פון די שטייערן וואס אידן צאלן.

מיט פרעמיער מאקדאנאלדס בריוו זיינען נאך ניט באזייטיקט גע־ווארן אלע אויסזצונגען וואס די אידן האבן קעגן לארד פעפספילדס ווייסן פאפיר. די פארהאנדלונגען צווישן דער אנעמער און דער רעגירונג וועלן נאך דערפאר פארגעזעצט ווערן. אבער דער בריוו האט יא באזייטיקט אלע יענע פונקטן, אינ'ם ווייסן פאפיר, וואס האבן דאן דערשיטערט די אידישע עפנט־לאכע מיינונג.

אבער איצט איז אמווייסקסטן ניט ווי איין פונקט אדער א צווייטער וועט פארטייטשט ווערן אין א רעגירונגס דעקלאראציע. נאר ווי דאס וועט פארווירקלאכט ווערן אין לעבן. נינסטיקע אויסטייטשונגען זיינען נאר דאן גוט, ווען זיי ווערן גינסטיק דורכגעפירט פון דער אויספיר מאכט.

א זאך פאר'ן ציוניזם וועט פרעמיער מאקדאנאלדס בריוו זיין נאר דאן, ווען דער קאלאניאלער אפיס אין לאנדאן און די אדמיניסטראציע אין אל־לעסטינע וועלן האנדלען אין אנקלאנג מיט די נייע פייערלאכע פארזיכעריינגען צו די אידן, וואס ווערן געמאכט אין דעם בריוו.

נאמירלאך, איז פון אומגעהייערער וויכטיקייט, אז אויך די אראבער זאלן אויפגעטען די נייע פאליטיק אמווייניקסטנס אן באזונדער קעגנערשאפט. זיי וועלן נאטירלאך מוזן אנערקענען פאר די אידן פאליטישע רעכט אויפ'ן לאנד. אבער דאס וועט אפשר ניט זיין פאר זיי אזוי שווער, ווען זיי וועלן זיך איבערצייגן, אז קאנאמיש קאנען זיי בלויז געווינען און גארנישט ניט פארלירן פון דער אידישער ארבעט.

די אידישע אגענטור דארף יעדנפאלס מאכן די אנשטריינגונג צוזאמען צו ריידן זיך מיט די אראבער און טאן אלץ וואס זי קאן צו קומען מיט זיי צו אן אויסגלייך.

דער צווייטער אימיגראציע אפשטעל

דער באריכט פון אמאווא, אז די רעגירונג האט בדעה אויף ווייטער האלטן די טירן פון לאנד פארמאכט פאר אימיגראנטן, איז קיין נייעס ניט, — דאס האט שוין אנומלט דערקלערט מר. גארדאן, דער אימיגראציע מיניסטער וואס ס'איז אפשר ניי אין דעם באריכט איז דאס, וואס די רעגירונג האט בדעה אנצוהאלטן די דאזיקע באשריינקונגען פאר א משך פון נאך צוויי יאר צייט. דאס מיינט, אז די רעגירונג דערווארט די איצטיקע דעפרעסיע זאל אנהאלטן נאך א צוויי יאר צייט . . .

און אפשר דערווארט עס ניט די רעגירונג. זי איז בלויז געווייגט גע־ווארן אין איר אימיגראנטישער פאליטיק נאכצוטאן, אויף וויפל זי קאן נאר, די פאראייניקטע שטאטן. און באלד ווי דארטן רעדט מען איצט וועגן א גע־זעץ אפצושטעלן די אימיגראציע אויף צוויי יאר צייט, איז אונזער רעגירונג גרייט נאכצוטאן.

אין די שטאטן רעדט מען וועגן אזא געזעץ, אבער פאקטיש איז ער שוין ניט נויטיק: די אימיגראציע איז דארטן אפגעשטעלט דורך אדמיניס־טראטיוון סדר. ביי אונז איז אפילו ניט נויטיק צו ריידן וועגן אזא געזעץ, — אונזער אימיגראציע טיניזטער איז דער פולער באלעבאס אויף דער איינ־וואנדערונג, און זיין באשלוס איז געזעץ.

מען קאן נאך פארשטיין דעם מיניסטערס מורא פאר אימיגראציע ביי איצטיקן מאמענט, ווען די ארבעטסלאזיקייט איז אזוי פארשפרייט אין לאנד. — כאטש מען קען ניט איינשטימען מיט אים. אבער זיין פארנעם אנצוצייי־כענען אן אנטי־אימיגראציע פאליטיק פאר צוויי יאר פאראויס, קאן בלויז שאפן א געדריקטע שטימונג אין לאנד און אזוי פארלייגערן דעם קריזיס.

KODAK SAFETY FILM

איך קאָנט פאָרן פאַר 50c פון אירגענד וועלכן טייל פון נאָרט ענד ביז צום צענטער פון שטאָט.
הערי לייאָן, מענערושער

מיט א בליץ בוירד טעקסי
טעלעפאָנירט 24 521 און 24 511

1 טאָג
געדיינקט אז מיר קאָנען איין געבן דריי קליינינג אדער פאַרבן
באַדינונג אויב איר פאַרלאַנגט,
אין אַלע אייערע
37 266, PERTH DYE WORKS LTD.
נ. ב. פאַרסנער, מענערושער

קאַלגאַרי CALGARY קאַלגאַרי

קאַלגאַריער נאָטיצן

זונטאג דעם 22טן פעברואר, וועט דער שטאָט קאָמיטעט פון פרץ שול מוטער פאַראיין און קולטור געזעלשאַפט, געבן א גרויסן אפשייד באַנקעט פאַר די הירש־ביינס וועלכע פאָרן אָפּ פון דאַנען נאָך קאַליפאָרניע. דאָס וועט זיין איינער פון די גרעסטע קולטור אָוונטן לויט דעם פּראָגראַם און דעם אינהאַלט, וואָס דער קאַל־גאַריער עולם האָט ווען בייגעוואוינט. אויף דעם אָוונט וועט זיין דער ערשטער ארויס־טרעטן פון דעם קאַלגאַריער געזאַנגס פאַר־איין, אקאָמפּאַנירט מיט'ן סימפאָניש אָ־רקעסטער אָנגעפירט פון פּראָפ. גרינגאַרי גאַרבאָוויצקי, וועלכער איז באַוואוסט אַלס ערשטן קלאַסיקער קינסטלער און מוזיקער. ער האָט צוזאַמענגעשטעלט דאָס מוזיקאַ־לישע פּראָגראַם וואָס וועט זיין פאַסאַק פאַר דעם הירשביין אָוונט. דערנאָך וועט שפּילן א קאָנצערטע אָנגעפירט פון יאַשאַ גאַרפעריין, וועלכער איז א גאַנצער פריינט פון קולטור קרייז. די דראַמאַטישע סעקציע וועט אויפפירן הירשביינס איינ־אַקטער "צוויי אַנראַנאַמען", א בילד פון דעם נייעם אירישן לעבן אין סאָוועט רוס־לאַנד. נאָך דעם קאָנצערט וועלן די געסט פון אָוונט פּראָוועט א באַנקעט, וועלכער איז צוגעגרייט פון דער מוטער פאַראיין אָרגאַניזאַציע, און באַגריסונגען פון פאַר־שיידענע אָרגאַניזאַציעס וועלן געהאַלטן ווערן. דאָס לעצטע וואָרט און זיי געזונט וועט האָבן פרץ הירשביין צו די קאַלגאַרי־ער און קאַנאַדער אידן. דער שטאָט קאָמי־טעט פון אָט די אָרגאַניזאַציעס ריכט זיך אויף א גרויסן עולם. אויך וועלן זיין געסט פון אנדערע שטעט צום באַנקעט, און גע־ניסן פון דעם גרויסן קולטור אָוונט און אָפּשייד באַנקעט יום־טוב.

* * *

די אפיציעלע דערעפענונג פון דער תלמוד תורה אין דעם נייעם קהל'שן צענ־טער איז דורכגעפירט געוואָרן מיט גרויס דערפאָלג. עס איז געקומען א גרויסער עו־לם צו דער פייערונג, וואו די לערער מיט די קינדער האָבן דורכגעפירט א וואונדער־לאַך שיינע פּראָגראַם. דער פּרעזידענט מר. הענרי גאָלדבערג, האָט געמאַכט אַן אָפּיל, און $2.000 איז געשאַפן געוואָרן במזומ־נים. מר. הענרי גאָלדבערג, האָט אָנגעצייי־כענט, אַז מיר אידן קאָנען ניט דערלאָזן, אַז די שלעכטע צייטן זאָלן ווירקן אויף אונזערע אינסטיטוציעס. מיט מסירת נפש, מוזן מיר אויפהאַלטן אונזערע דערציאונגס אַנשטאַלטן, ווייל דאָס איז אונזער מאָרא־לישע עקזיסטענץ, וועלכע האַלט אונז אויף, און דער עולם האָט זיך זייער אָפּגע־רופן אויף דעם אָפּיל, און פאַקטיש דערווייזן דאָס אידישע האַרץ, — יעדערער האָט גע־געבן לויט זיינע מעגלאַכקייטן.

* * *

דער קאָמיטעט פון פרץ שול, און דער קאָמיטעט פון קהל'שן צענטער פאַנאַנווען א בשותפות'דיקן באַזאַר, וועלכער זאָל דורכגעפירט ווערן, נאָר אויף א גרויסן מאַסשטאַב, און זאָל אַריינבריינגען א גרוי־סע הכנסה, איז דעם וועט אויך אַריינגיין דער יערלאַכער "קווין קאָנטעסט" וועל־כער האָט לעצטן יאָר געשאַפן $1.300 און ווי מען גיט מיר איבער, האָט מען 2 גאָר פאַסאַיקע קאַנדידאַטן פון ביידע צדדים, וועל כע וועלן לויפן פאַר "קווינס" : מרס. ל. פאַפּערני, פרוי פון געוועזענעם פּרעזי־דענט פון פרץ שול, פון צווייטן צד, מרס. מ. גראַבערמאַן, פרוי פון פּרעזידענט פון קהל'שן צענטער. ביידע צדדים האָפן צו מאַכן א דערפאָלג פון די אונטערנעמונגען.

פאַרלאָזן זיך אויף אספּירין טאַבלעטס יערן מאַנאַט צו אָפּהיטן זיי פון יענע ווייטיקן פון וועלכע זיי ליידן באַזונ־דערס. די דאָזיקע טאַבלעטס דריקן ניט דאָס האַרץ; זיי קאָנען גענוצט ווערן אַזוי אָפט ווי עס איז נויטיק פאַר זיי־ער שנעלער באַקוועמלאַכקייט. אַזוי, אַז ס'איז נאָרוש צו פאַרלייגנערן יענע ווייטיק פון וועלכן אספּירין טאַבלעטס קאָנען באַפרייען אַזוי שנעל. קויפט די עכטע, וועלכע מען קאָן שטענדיק באַ־קומען אין יעדער דראַג סטאָר.

BAYER ASPIRIN
TRADE-MARK REG.
געמאַכט אין קאַנאַדע.

אָפּטע וויטיקן?

לאָז קיינמאָל ניט א צעוויטיקטן קאָפּ שטערן אייך איינקויפן! אַדער אנדערע ווייטיקן צו וועלכע אספּיריין מאַכט אַזוי שנעל א סוף. די דאָזיקע ניט שערלאַכע טאַבלעטס זיינען א עע־נען־גיפט פאַר דעם סאַמע שטאַרקן ווייטיק. הילף קומט כמעט מאָמענטאַל. ווען גענומען אין צייט, וועלן זיי אַר־בערבענען א פאַרקילונג און זיי וועלן אָפּשאַפן אומבאַקוועמלאַכקייטן. זיי וועלן אָפּשאַפן אייערע ליידן פון ניר־ראַלדזשיאַ, ניוראַיטיס, אַדער עגלאַכעס, צו יעדער צייט. טויזנטער פרויען פאַרלאָזן זיך אויף אספּירין טאַבלעטס יערן מאַנאַט צו אָפּהיטן זיי פון יענע ווייטיקן פון וועלכע זיי ליידן באַזונ־דערס. די דאָזיקע טאַבלעטס דריקן ניט דאָס האַרץ; זיי קאָנען גענוצט ווערן אַזוי אָפט ווי עס איז נויטיק פאַר זיי־ער שנעלער באַקוועמלאַכקייט. אַזוי, אַז ס'איז נאָרוש צו פאַרלייגנערן יענע ווייטיק פון וועלכן אספּירין טאַבלעטס קאָנען באַפרייען אַזוי שנעל. קויפט די עכטע, וועלכע מען קאָן שטענדיק באַ־קומען אין יעדער דראַג סטאָר.

זינדיק בלוט

א חעכסט שפּאַנענדער ראָמאַן פון דעם אידישן לעבן אין אַמעריקע

פון א. ר.

(פאָרטזעצונג)

בענדזשאַמין איז געשטאַנען מיט צע־נויפגעשיידענע אויגן, און ס'האָט אויס־געזען אַז ער פאַרשטייט נישט וועגן וואָס דער אַלטער רעדט צו אים. ער האָט איצט בלויז געדיינקט איין זאַך : ער וועט זעען היינט סילוויאַ'ן און מער האָט ער נישט פאַרשטאַנען און נישט געוואָלט פאַרשטיין.

דער אַלטער, זעענדיק אַז ער שווייגט און לאָזט צו זיך רעדן, האָט שוין גע־נומען ריידן פרייער און אַן אַן אָפּ־שטעל.

— איך ווייס ? אפשר טאַקע . . . . אפשר ביזטו געראַטן געווען . . . אין זיינע יאָרן, מיט דערוואַקסענע קינדער, האָט ער נישט געדאַרפט באַגיין אַזאַ שריט . . . איך האָב עס אויך נישט גע־טאָן . . . אָבער ער האָט עס דאָך שוין אָפּגעטאָן, ס'איז דאָך שוין פאַרפאַלן . . . ער האָט דאָך שוין חתונה געהאַט . . . איז וואָס קאָנסטו שוין איצט אויפטאָן? איצט טוטסטו נאָך זיך אַליין שלעכטס... זעסטו דען נישט ווי קיידיר זעט אויס ? וואָס פון איר איז שוין געוואָרן ? זי איז דאָך שוין א האַלבער מענש . . . זי דאַרף אַליין טאָן אַלע אַרבעטן אין שטוב . . . זאָל שוין זיין גענוג . . . מאַכט מען שלום מיט לעבן לעבט צוריק ווי נאָט האָט געבאָטן . . . אויב עס פּאַסט דיר נישט אַנצוהויבן דער ערשטער — וועל איך אַריבערגיין צו דיין פאָ־טער און איך וועל זיך מיט אים דורכ־ריידן . . . מען וועט דורכקומען . . .

נאָר אין מיטן די רייד האָט בענדזשאַ־מין אים איבערגעלאָזט אַליין און ער איז אַרויס פון הויז.

דער אַלטער איז געבליבן צעטומלט. ער האָט געפינטלט מיט די אויגן און ער האָט ניט פאַרשטאַנען וואָס דאָס האָט בעדייטעט. דערביי האָט ער געטראַכט : נישט אַנדערש אַז דער יונג האָט זיך געריכט פון זינען . . . ער האָט טאַקע אַזאַ מאָדנעם אויסזען. נאָר בענדזשאַמין איז שוין געווען אין דרויסן און ער האָט גלייך פאַרגעסן דעם אַלטן רייד, ווי ער וואָלט אים נאָך ניט געזען און ניט געהערט ריידן. ער איז גלייך אַריין אין זיין מאַשין און ער איז אוועקגעפאָרן.

דעם נאָכצן טאָג האָט בענדזשאַמין נישט געגעסן. ער האָט נאָרנישט געדייענקט וועגן עסן. ער איז געפאָרן נאָס אויס, נאָס איין, געלאָפן איבער די, וועגן און ער האָט ניט געהערט דעם גערויש פון דער שטאָט און דעם טומל פון מענשן אין די נאָכן. ער האָט זיך געטראָגן מיט אימ־פּעט און ער האָט געפילט אין זיך א שטאַרקן כוח, אומבאַגרעניצט קראַפט און ער האָט געאַטעמט טיף און שטאַרק.

ערשט נאָך האַלבן טאָג האָט ער זיך דערמאָנט עפּעס צו עסן. ער האָט זיך אַריינגעגעבן אין א "לאָנטש רום", האָט עפּעס גענעסן און ער האָט אַליין ניט גע־פילט וואָס אַזוינס ער עסט. גענעסן האָט ער גיך. שטענדיק אומרואיק און די אומגערולד האָט אין אים געברענט.

דערנאָך איז ער אַהיים געפאָרן.

אַז ער איז אַריינגעקומען אין הויז, האָט קיידיר אים באַגעגנט מיט צעשראָ־קענע אויגן. זי איז געווען אומרואיק זעענדיק זיין צערודערט ניט ראַזירטן פּנים.

— וואָס ביזסטו אַזוי צערודערט, בענ־דזשאַמין ?

— האַ ? צערודערט ? איך בין צע־רודערט ?

— דו זעסט אויס אַזוי פאַרשוואָרצט.

— איך האָב זיך ניט ראַזירט . . . . איך דאַרף באַלד גיין צו די סטאָנס . . . וועל איך זיך אָפּראַזירן.

— און וואָס הערט זיך ?

— וואָס מיינסטו ?

— כ'מיין מיט די סטאָנס. גייסטו מאָרגן צו דער אַרבעט ?

— וואָס'ער אַרבעט ?

— כ'מיין אויפן דזשאַב ביי די סטאָנס.

— אַ, איך האָב היינט אַן אָפּאַינט־מענט מיט דעם אַלטן, וועל איך שוין מיט אים פאַרטיק ווערן. מאָרגן וועל איך שוין זיין אויפן דזשאַב .

קיידי איז געוואָרן אויפגעלייגט. דאָס פּנים האָט זי דאָיר אַביסל אויסגעלייט־טערט.

— טו טאַקע אַזוי . . . נעם אָן דעם דזשאַב . . . אַדרבא : זאָל דער אַלטער זיך שעמען . . . ער וועט זיך שעמען... נישקשה . . . וועסטו עפּעס עסן ? עס עפּעס.

— ניין, איך וויל נישט עסן.

— דו האָסט נאָך היינט נישט גע־נעסן ?

— איך וועל שוין עסן ביי די סטאָנס. זיי האָבן מיך איינגעלאַדן פאַר סאַפּער... איצט איך איך זיך . . . איך דאַרף זיך אָנטאָן . . .

קיידי האָט זיך גענומען פאַרען אַרום אים. זי האָט אים צוגעגרייט א פריש העמד, א ווייכן ריינעם קאָלנער, האָט אַרומגערייניקט זיין אַנצוג, און בענ־דזשאַמין האָט זיך געוואַשן, ראַזירט און ער האָט דערביי מיט אומגערולד נעקוקט אין שפּיגל. ער האָט זיך אַליין באַטראַכט און צו זיך אַליין געשמייכלט. זיין פּנים איז געווען אָפּגעצערט אָבער ענערגישער און יונגער, זיינען שוואַרצע אויגן האָבן געגלייכטן מיט שטילער פרייד, וואָס האָט נע'יובל'ט אין זיין האַרצן.

און מיט אַמאָל האָט ער זיך באַראויקט. ער איז געוואָרן זיכער אין זיך, און ער האָט זיך אָנגעטאָן שוין געלאָסן און שמייכלענדיק, ער האָט געהאַט א געפיל אַז א גרויסער זיג וואַרט אויף אים.

ס'איז שוין געווען נאָכט ווען ער האָט זיך געהאַט אָנגעטאָן און ער איז אַרויס פון שטוב כדי צו פאָרן צו די סטאָנס.

קיידי האָט אים אַרויסבאַגלייט. זי האָט איצט נעקוקט אויף אים מיט צערט־לאַכקייט און ליבשאַפט. ער האָט איצט מאַקע אויסגעזען זייער שיין און יונג. ער איז געווען עפּעס העכער, שלאַנקער, ער האָט אויסגעזען ווי אַמאָל ווען זי איז פאַר אים א כלה געוואָרן. ער האָט געשפּאַנט מיט אַזעלכע יונגע און שטיי־פע טריט און זיין גוף האָט זיך געוויגט עלאַסטיש און גראַציעז.

זי איז נאָכגעגאַנגען אין דרויסן אַרויס און א שטיל גליק איז געווען אויף איר פּנים.

דער פאַרנאַכט איז געווען א שטילער, אַן אָנגענעמענער. א מילד פרילינג ווינ־טעל האָט געגלעט דאָס פּנים. די בוי־מער האָבן זיך געווינט לאַנגזאַם מיט פרישע און גרינע בלעטלאַך, און עס האָט אויפגעוועקט נאַרונג אין האַרץ. עס האָט זיך פאַרביינקט נאָך גליק.

— דו וועסט זעען בען, — האָט קיי־די געשעפּטשעט — עס וועט אונז זיין נאָך בעסער ווי פריער. מיר וועלן זיך לעבן פאַר זיך. קיינער וועט אונז קיין רעה נישט זאָגן. דו נעם נאָר אַן די שטע־לע.

— אַלרייט, אַלרייט — האָט בענ־דזשאַמין צעטראָגן געגענטפערט.

און נישט אומקוקנדיק זיך צו קיי־דין, האָט ער זיך אַריינגעזעצט אין זיין מאַשין.

— גודבאַי !

— גודבאַי ! — זאָל זיין מיט גליק. האָב נישט קיין ענמת נפש . . . דו וועסט זעען, דער אַלטער וועט נאָך צו דיר קומען זיך בעטן.

בענדזשאַמין האָט שוין אויף דעם נאַרנישט געענטפערט. די מאַשין האָט א קרעכץ געטאָן און האָט זיך גלייך אוועק־געטראָגן פייל פון בוינען.

* * *

ווען בענדזשאַמין איז אָנגעקומען צו די סטאָנס, האָט ער שוין דאָרט געטראָ־פען א רעש און א טומל. דער יום־טוב איז שוין געווען צעפלאַקערט און מען איז שוין דאָרט געווען שטאַרק פריילאַך.

אַלע עלעקטרישע לאַמפּן האָבן שריי־ענדיק געברענט און זיי האָבן באַנאַסן מיט ליכט אַלע צימערן און סטאָנס הויז. א גרויסער עולם פון קרובים, גוטע פריינט און באַקאַנטע איז שוין געזעסן אַרום גערייטע, לאַנגע, רייך סערווירטע טישן. מען האָט גערעדט און געלאַכט. די פּנים'ער האָבן געשיינט, די אויגן גע־לויכטן. עס האָבן געגלונגען די גאַפּ־לען מיט די לעפל און פלעשער בראַנפן מיט ווייַן זיינען געשטאַנען אַרויף די טישן. און פון די צעפלאַמטע געזיכטער איז געווען צו דערקענען, אַז דער עולם האָט שוין אַביסל אויסגעטרונקען.

אַז בענדזשאַמין איז אַריין אין אינ־ווייניק האָבן אים באַקאַנטע און פריינט אויפגענומען מיט געשריי און געפיל־דער :

— העלאָ בען !

— העלאָ מר. וואָלף !

— א נאָסט !

— וואו ביזטו געווען ביז אַהער ?

— וואו זייט איר פאַרפאַלן געוואָ־רען ?

———

(ווייטערעס קומט)

ווען

פאַוויטש

[illegible]

ווען

אין

וראַקאַנישן

[illegible]

אין א קלויסטער

האַליטש

[illegible]

פּיזריטי ברויט
מיר נוצן ניט קיינע שמאַלצן אין אונ־זער ברויט. מיר נוצן בלויז קאָטאָן סיד אויל. ווען איר וועט איינמאָל פּרובירן אונזער ברויט —
איין פּראָוו וועט זיין צופרידנשטעלנד
פאַרקויפט אין אַלע סטאָרס
MODEL BAKERY
PHONES: L1457; L1010

קאַלגאַרי
מר. הענרי זיסקינד
איז דער קאַרעספּאָנדענט און פאַרטרעטער פאַר "דאָס אידישע וואָרט" אין אייער שטאָט און אומגעגנט.
מיר בעטן אַלע סעקרעטאַרן פון די קאַל־גאַריער אָרגאַניזאַציעס צו איבערגעבן די נייעסן און באַריכטן פון זייערע אָרגאַני־זאַציעס צו מר. הענרי זיסקינד, 109 זי־עטע עווענוי, איסט, וועלכער איז אויך באַפולמעכטיקט אַנצונעמען סובסקריפּ־שאָנס פאַר "דאָס אידישע וואָרט".
שרייבט אָדער טעלעפאָנירט צו אים :
W 1733

פאַרדקין און שומיאַטשער
באַריסטערס, סאָליסיטאָרס, נאָטאַרים
611 גרייַן עקסטשענדזש בילדינג
אפּיס טעלעפאָנען :
M 7110 M 7148
רעזידענס טעלעפאָן
M 1975
FRADKIN & SHUMIATCHER
Barristers, Solicitors, Etc.
Calgary Alberta

NUBONE CORSET CO.
געמאַכט צום מאָס און
עמעי קאָסטאָם
MRS. R. A. BROTHERTON
313 Leeson & Lineham Blk.
M2759 or W4988.
CALGARY, ALTA.

WINDSOR BOWLING ALLEYS
330A 8th Ave. W.
(Under Ingratian's Shoe Store)
פאַר רעזערוואַציעס
טעלעפאָנירט 4589 עם.

Stewart Motors
328 9th Ave. E.
M7273
אוטאָ ריפּעירס
גען, אויל, אַקסעסאָריס
פּערזענלאַכע באַדינונג

DENCH CARTAGE
טעלעפאָן אַדרס 212
קאַלגאַרי 3049עם. עדמאָנטאָן 212 28
טענלאַכע פראַכט עקספּרעס צווישן קאַלגאַרי און עדמאָנטאָן
We Handle All Classes of Freight

מיר זיינען די איינציגע אויסשליסלאַכע מאַנופאַקטשורער פון
מאַנומענטן
אין קאַלגאַרי
איידער איר באַשליסט צו קויפן א מצבה פאַר אייערע ליבע און טייערע, קומט און זעט אונז, עס וועט זיך אייך באַצאָלן
THE McDONALD GRANITE CO. LTD.
2313 Second Street East
CALGARY
Phone M 3305 — Res. M 2130

MAC'S MACHINE SHOP
823 10th Ave., West
CALGARY, ALTA.
אַלגעמיינע מאַשין אַרבעט
עלעקטריק און אַסעטילין וועלדינג
אַקסי־אַסיטילין. ערשט קלאַסיקע באַדינונג
PHONE M 5052

M 3433 M 9944
Bennett's 50c Taxi
24 שטענדיק באַדינונג
חתונה און שאַפינג טריפּס, $2 א שעה
פּוירסי בענעט, מענערדשער
224 זיבעטע עוועניו, איסט
טעלעפאָנירט פאַר זאַן רייסט

דר. ל. רודין
913 HERALD BLDG.
טעלעפאָנירט
אָפיס, 3355 עם. רעז. 4747 עם.

פּוירנעס פאַרריכט און אַריינגעשטעלט
H. L. MOORE
SHEET METAL WORKS
Rear 115-7th Ave. West
דזשענעראַל טינסמיטינג, ריגוועס
Office Ph M 1424 Res. L 1984
CALGARY, ALTA.

ALICE MURDOCH
טאַנץ סקול
515 14th Ave. W.
M4131

טעמפּלטאָנס לטד.
מיר האָבן געעפנט איינעם פון די פיינסטע
קליינינג פּלענטס
אין קאַנאַדע.
מיר גאַראַנטירן ערשט קלאַסיקע אַרבעט, און אייער פולסטע צופרידנהייט
רופט אונז, און מיר וועלן קומען נעמען אייער אָרדער.
Templeton's Ltd.
615-17 Ave. West
Phone M6191 CALGARY

Jensen's Transfer Co. Ltd.
רעגולערע טעגלאַכע באַדינונג
— קאַלגאַרי —
אַקאַטאַקס, בלעק דיימאָנד, טוירנער וועלי,
קראַספּילד — קאַרסטעירס
רופט אונז בלויז אָפּ, מיר פירן אַלצדינג איבעראַל
לייוסטאַק — מאַשינען — פראַכט און עקספּרעס
Office and Warehouse Phone M5347
323 - 11th Ave. East

THE PAGODA SHOP
610-1ST ST. WEST PH M9189
אויסשליסלאַכע
אָריענטאַלישע און אייראָפּייאישע אימפּאָרטיונגען
די פיינסטע מתנות צו די נידעריקסטע פּרייזן.

אַלע האָבן ליב גוטע פיש
מיר האָבן די בעסטע פיש צו יעדער צייט. גיט אונז אייער בעסטן אָרדער.
פּרובירט
אונזערע גערויכערטע לאַקס און געזאַלצענע הערינג
אין
Billingsgate Fish Markets
M 1089 4 Stores: M 9230
222-8th Ave. E.; 107-7th Ave. W.
835-17 Ave. W., W 1605
Sanitary Mkt, Cor. 3 St., 7 Ave. W.

G. A. BECKEN
דילער אין
פוטער, אייער און קעז
STALL NO. 27 אין נייעם מאַרקעט

ספּעשלס
ליידיס שיך
רייצנדער נייער סטייל
$3.95 $2.95
$4.95
גרעסערע ווערטן פאַר מענער, פרויען און קינדער
STAR SHOE STORE
123 8th Ave. West, Calgary

HUTTONS
131-11th Ave. West
מיר ספּעציאַליזירן זיך אין עלעקטריק ריפּעירס
פאַר אייער אַוטאָמאָביל
דזשענעראַל־טאַרס, סטאַרטערס, מאַגנעטאָס
בעטעריס, ספּארק פּלאַגס, קאָיל און עלעקטרישע טיילן צו פאַרקויפן
PHONE M 5895
מעיל אָרדערס שנעל אויסגעפילט

וועז אין קאַלגאַרי
פאַרפאַרט אין
האָטעל נאָבל
רייסט $1.00 און העכער
באַדינונג און באַקוועמלאַכקייט אין אונזער מאָטאָ
מאָדערנער רעסטאָראַן אין פאַרבינדונג א "באַס" באַגעגנט צו יעדער צייט
H. H. ADAMS, Mgr.

Brotherston Electric Co.
809 EIGHTH AVE. W. PH. M2193
מיר הענדלען א קאָמפּלעט לייַן פון
עלעקטרישע פיקסטשורס
אונזערע פּרייזן און קוואַליטעט זיינען ריכטיק
באַקומט אונזערע עסטימייטס איידער איר קויפט
עלעקטרישע ווייערינג און קאָנטראַקטינג

INTERNATIONAL TRANSPORT
קאַלגאַרי טעלעפאָן עם. 5999
לעטבערידזש טעלעפאָן 3869
"באַדינונג" אין אונזער מאָטאָ
טעגלאַכע באַדינונג צווישן קאַלגאַרי און לעטבערידזש
אַלע פאָרטן פאַרטאַרדזש און טראַקינג
מיטן פּוירנישער און לאַנג דיסטאַנס טראַקינג א ספּעציאַליטעט
512 12th Ave., West, CALGARY

A. J. THAIN
אַוטאָריזירטע ריא סערוויס
דזשענעראַל אַוטאָמאָביל און טראַק ריפּעירס.
Phone M 5285; Res. R 2206
1516 5th St. West, Calgary, Alta.

באַלדום און קלאַסישע טענץ
פאַר קינדער און דערוואַקסענע
MORRISON DANCING ACADEMY
127-8th Ave. East
Phone M 6776 Res. L 1275

Gallaghans Bakery
מיר נוצן ניט קיינע שמאַלצן אין אונזער ברויט
נאָר קאָטאָן סיד אויל
פאַרקויפט אין אַלע סטאָרס
באַמערקט אונזער נייע סטאָר אין
SANITARY MARKET
Cor. 3rd St. and 7th Ave.

איך וועל איבערקוקן אייער דזשאָב און אייך געבן א פריין צו יעדער צייט
G. J. FITZGERALD
פּלאָמבער און געז פיטינג
898 9th Ave. East Phone E 5792
CALGARY

Barness Vulcanizing
313 17th Ave. West CALGARY
Established 1908
אַלע דאַמיגיאַן טייערס פאַרריכט
וואולקאַניזיד צו צופרידנשטעלן
Bus. Phone M2876; Res. M9845

JACKSON'S WELDING
בלעקסמיטינג
עלעקטריק און אַסעטילין וועלדינג
816 NINTH AVE., W.
Phones: M1998 — S0014
CALGARY :: ALBERTA

מר. אַדאָלף ספּערקא
געוועזענער שותף פון בופאַלאָ קאַפע און האָבנדריק א 25 יאָריקע דערפאָ־רונג אין רעסטאָראַן געשעפטן, האָט איבערגענומען די
York Coffee Shop
וואו ער וועט האָבן פאַר אייער באַקוועמלאַכקייט אידישע דעליקאַ־טעסן מאַכלים, און ער דערוואַרטעט אייער פאַטראָניזירונג.
York Coffee Shop
Adolph Sperka, Prop.
York Hotel Bldg.
CALGARY

Academy Golf Course
(אינווייניק)
דאָס נייסטע אין גאָלף
CHAS. E. SUFFEL, Prop.
620 8th Ave. W. Penley's Academy

ALF WELDING SHOP
231-7th Ave. East
PHONE M9493
אַלע סאָרטן מעטאַל פאַרריכט
צופרידנשטעלנדע אַוטאָמאָביל אַרבעט
א ספּעציאַליטעט

וועלוועט מאָטאָר אויל
אין ספּעציעל געמאַכט אויסצוהאַלטן מער שוועריקייטן, דערפאַר שטייט עס אויס היץ און אין פּערפעקט געאויילט ביז'ן לעצטן טייל
מיר פאַרקויפן פון 5 גאַלאָן ביז א קאַר־לאָט
VELVET OIL COMPANY
W3011—1944-8 Tenth Ave., W.—W3193
CALGARY

DALES
Hot Roast Chickens
4טע סטריט וועסט, אַנטקענען איטאַנס.
ביי דער סיין פון דעם גאָלדענעם האָן.

FANNY SHUMIATCHER ZISKIN
פידל לערערן
ספּעציאַליזירט מיט אַנפאַנגער
סטודיאָ: 307 פּרעזידענט אַפּאַרטמענטס
טעלעפאָן עם. 1733
307 President Apt.

CASCADE CAFE
CALGARY and BANFF
811 CENTRE STREET
Calgary, Alta.
איינער פון די סאַמע מאָדערנע, סאַניטאַרע און אָפּ טו דייט דעסטאָראַנען
ספּעשל לאָנטשעאָן 40 סענט
דינערס צו צוציענדיקע פּרייזן
GEORGE ANDREWS, Mgr.

מאַכט זיך גרייט פאַר דעם ווינטער
האָט יוני וועטער אין מיטן ווינטער דורך נוצן א
טאָרריד זאָן
שטאָלענע פירנעס
אין אייער היים
יעדע פיטשור וואָס פאַרריכטערט מער היימישע באַקוועמלאַכקייט און א סך לייכטער צו אָפּערירן אין אינ־קאָרפּאָרירט אין דער קאָנסטרוקציע פון די דאָזיקע פירנעס.
זעט זיי אין אונזער שאורום.
Foulds & Booth Ltd.
Sheet Metal and Roofing Contractors
1010 12TH AVE. WEST
Phone W2887

ERNEST LUTZ
125-14th Ave. East Ph. M7636
CALGARY, ALTA.
אויסגראַבונג — שטיין אַרבעט
ציגל — קאָנקריט און לאָון אַרבעט

שאָפּ טעלעפאָן אי. 5401
GOODWIN & BOND
Res. E 5393 Res. E 5596
דזשענעראַל בלעקסמיטס
אָרנאַמענטאַלע אייזנאַרבעט א. א.
805 14th St. East, Calgary, Alta.

מיר הענדלען
דזשענעראַל עלעקטריק און וועסטינגהאַוז ראַדיאָס
פולע לייַן פון פיקסטשורס און סופּלייס
א באַדינונג וואָס שטעלט צופרידן
LEE ELECTRIC
ELECTRICAL CONTRACTORS
Repairs and Installations
1030 16th Ave., West, Calgary
Phone W 4569

א פיינער פלייוואָר פאַר פיינערע געשמאַקן
סערווירט
קאַלגאַרי
דראַי
דזשינדזשער אייל
CALGARY BREWING & MALTING CO. LTD.

אויב איר בויט, איז אייער קרעדיט גוט מיט אונז
איר קאָנט קויפן אויף מאָנאַטלאַכע אָפּצאָלונגען
אונזערע פּרייזן זיינען ניידעריקער
אַראַנזשירט מיט אונזער הויפּט אָפיס
200 TRADERS BUILDING
אָדער יאַרד
10 AVE. 9 ST. WEST
CROWN LUMBER CO., LTD.

ברודער מאָרד

ראמאן

(פארזעצונג)

נאנאן איז געווען אזוי גערירט פון די דאזיקע ווערטער און פון דער דאזיקער מרייעריקער סצענע, אז זי האט ניט געוואוסט, וואס עס טוט זיך מיט איר. זי איז צוגעגאנגען צו העלענא'ן.

— דו ביזט שיין ! — האט העלענא אויסגערופן, דיינע אויגן לייכטן נאך העל, ווייל דו ווייסט נאך ניט וואס ווייזט חייסט. ער וועט דיך אויך אפנארן, ווי ער האט מיך אפגענארט, און ער וועט דיך אויך שיקן צום טייוול.

נאנאן האט געוואלט זי אננעמען ביי די הענט און זי באראויקן. פלוצלונג האט העלענא א ציטער געטאן מיט'ן נאנאן קערקער, האט אנגעכאפט נאנאן ביי די האר, ביי די קליידער און האט אנגעהויבן שריי ען :

— דו מוזט שטארבן ! דו האסט צוגענומען מיין ווייליאם !

נאנאן האט געוואלט זיך ארויסרייסן פון דער וואנזיניקער, עס וואלט איר אבער גאר ניט געהאלפן, ווען דער דאקטאר און די קראנקהייט וועכטערן זאלן ניט געווען קוים צו הילף. העלענא האט זי געהאלטן אזוי פעסט, אז דער דאקטאר מיט דער קראנקהייטס וועכטערן האבן קוים זי באפרייט.

— נייט אלע ארויס ! — האט דער דאקטאר אויסגערופן — די קראנקע מוז בלייבן אליין. מען דארף איר ניט שטערן.

אלע זיינען ארויסגעגאנגען. נאנאן איז אראפגעלאפן צו געארן. זי האט געוויינט ווי א קליין קינד און איז אנידערגעפאלן אויפן דיוואן. געארד האט געזעען מיט שרעק און שטוינען, ווי נאנאן'ס קליידער זיינען געווארן צעריסן און איר האר צעצווארן. ער האט פארשטאנען, ווער עס האט עס געטאן.

— ארעמע העלענא ! — האט ער אויסגערופן, — צו וואס האט מען דיך געבראכט ? — און דו, ליבע נאנאן ? ! איך שטעל זיך פאר, וואס דו האסט איבערגעליטן אין די עטלאכע מינוט, וואס דו ביזט דארטן געווען !

— רעד ניט פון מיר, גוטער געארג !

— האט נאנאן געבעטן, — איך וואלט אויסגעגעבן מיין לעבן ווען איך זאל וויסן, אז איך קאן רעטן יענע אומגליקלאכע.

— אך, נאט ! צו וואס ביזטו ארויסגעגאנגע צו איר ?

נאנאן איז אויפגעשפרונגען, איז צוגעלאפן צו געארן'ן, האט אים ארומגענומען און האט אויסגערופן :

— איך האב געמוזט זי זעען, איך האב געוואלט זי זעען !

— צו וואס ? מיט וואס קאנסטו איר דען העלפן ?

—העלפן קאן איך איר ניט, — איך וועל מיך אבער נוקם זיין פאר איר.

—דו ? — נאנאן ? — האט געארג אויסגערופן.

— איך, געארג ! איך וועל זיך נוקם זיין פאר איר !

— איך האב גערעכנט פארקערט, אז נאכדעם וואס דו האסט געזעען, וועסטו אנטלויפן פון ווייליאם דערביי, ווי פון דער פעסט !

— ביז אהער האב איך זיך נאך ניט געהאט פעסט אנטשלאסן. אויב איך זאל פארן מיט אים, אין יענער מינוט אבער, ווען די אומגליקלאכע האט מיך געהאלטן אין אירע פון דער קראנקהייט ציטערנדער קע הענט, האב איך מיך פעסט אנטשלאסן צו פארן מיט אים און צו באנוצן די ערשטע בעסטע געלעגנהייט אים צו וויזן, ווי א פרוי קאן זיך נוקם זיין פאר דער באליידיקונג פון אן אנדער פרוי.

— הו מוזט דאך אבער פארן אלס זיין פרוי, — האט געארג באמערקט.

— בעסער אזוי ! ווען ער וועט עסן, ווען ער וועט טרינקען, ווען ער וועט זיך אנטערהאלטן מיט בעסטן, ווען ער וועט ווערן מיך ארומגעמען, ווען ער וועט שלאפן וועט ער שטענדיק הערן דעם נאנאן'ס קול, ווען ער וועט אויפגעמאנט ווערן פון אים אין דער פרי